

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Provincia Poloniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68899](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68899)

P R O V I N C I A
P O L O N I Æ.

DEGVNT in Polonia Societatis homines plures quingentis, distincti locis duodeviginti, nempe domibus Professis binis, Collegiis decem, domibus Probationis duabus, Residentijs quatuor. In domo professa Cracouiensi viginti septem, in Vilnensi sexaginta duo. In Collegio Brunsbergensi triginta quinque. In Pultouiensi viginti nouem. In Posnaniensi quinquaginta duo. In Califfiensi duo plures, in Iaroslaiensi quadraginta. In Lublinensi vnus supra triginta. In Niesuiensi triginta sex. In Polociensi, & domo Probationis illi adiuncta, quadraginta quinque. In Rigenfi vndecim. In Derpatensi tres. In domo Probationis Cracouiensi quinquaginta duo. In Residentiis Gedanensi quinque, Thoruniensi septem, Leopoliensi decem, Sendomiriensi quatuor. Residui tenentur captiui in Suetia Patres duo, & eorum socij; ceteri namque peste absumpti.

D O M V S P R O -
F E S S A C R A C O V I Æ,

OMNIUM nostrorum industriam & zelum, occasio Iubilæi, ad tres menses pro hoc Regno concessi à summo Pontifice, non parum exauit, & ad colligendos vberiores fructus in vinea

S f 4 Domini

Domini incitavit. Adducti ad ouile Christi ex varijs sectis septem supra centum. Nimirum ex varijs hæreticorum lacunis octoginta sex, ex schismaticis nouemdecim, ex Mahometanis duo instructi & baptizati. Duo denique Hæbræi in rebus, ad fidem necessarijs, ab vno è nostris domi instituti, quorum Baptismum sequens excipiet annus. Multi præterea alij qui nutabant in fide confirmati. Atque inter Hæreticos illos, gremio Ecclesiæ restitutos, duo fuerunt Pseudoeuangelij præcones & Magistri, qui publicè palinodiam errorum suorum, cum magna significatione doloris, & veræ pœnitentię cecinerunt. Apostatæ, qui ex varijs Religiosorum familiis à religione exciderant, octo remissi ad suos ordines. Vnus ex eis per annos triginta extranidum suum per mundi, in maligno positi, deuia oberrauerat. Confessiones totius vitæ, quæ quidem sigillatim numeratæ sunt, exceptæ sunt ab aliquot nostris Confessarijs ducentæ. Ceterum multo plures auditæ fuerunt, Iubilæi presertim tempore; religione enim quadam ducti populi, & deuotione erga Iubilæum, omnes fere & singuli generalem aliquam Exomologesin peccatorum instituere, & ad innocentiam quandam vitæ renasci cupiebant. Atque hoc eodem tempore Iubilæi vndecim millia fuere, qui in nostro templo sacrosanctæ Eucharistiæ sacramentum perceperunt. A turpi & scelerata vita ad meliorem reducti frugem quinquaginta duo. Lites & dissidia varia, inter homines varij status & ordinis, composita duodeviginti. Inter quas erant quinque, quæ sanguinem spectabant. Vnus etiam abductus ab eo consilio, quo propinare venenum alteri destinauerat. Restitutiones multæ, nostrorum hortatu, legitimis

timis Dominis facta, è quibus insigniores non parui momenti fuere septem. Nobilitas hoc anno frequentior in nostro templo, Iubilæi occasione sacramenta percepit. Duo etiam ex precipuis regni Senatoribus, per dies aliquot domi nostræ sese collegerunt. Habita in templo nostro oratio quadraginta horarum, pro necessitatibus publicis Regni, maxima hominum frequentia & felici successu. Serenissimi Regis, erga Societatem nostram propensa voluntas, magis ac magis in dies elucescit. Et quidem anni huius initio, nimirum ipso Circumcisionis festo, quod Societati nostræ solenne est, in templo nostro interesse, & sacrum atque concionem audire voluit. Noui templi fabricam per se hoc anno inuisit, sumptusque ordinarios auxit. Processioni cuidam solenni confraternitatis Misericordiæ, templum nostrum visitanti die Parasceues, præsens adfuit. Sacra denique solennia hebdomadis singulis die profesto, ad certam intentionem suam, decantari in nostro templo facit in hunc vsque diem. Iubilæi tempore, cum ad Cathedralem Ecclesiam ingens fieret populorum concursus, Sacramentorum percipiendorum & Indulgentiarum consequendarum causa, neque confessatorum copia sufficiens suppeteret; postulatu Reuerendissimi Domini Episcopi Cracouiensis accersebantur quotidie fere aliquot ex nostris, qui in excipiendis confessionibus, alios istic iuarent. Congregatio B. Virginis Mariæ, cuius per exigua quædam initia anno superiore extiterant, iam toto hoc anno insignia cepit incrementa, & crescit ac dilatatur in dies magis ac magis; ita ut festis Natalitijs Christi, in sacro & sacello suo proprio numerati sint plures centum, qui sacrosanctæ

sanctæ

sanctæ Eucharistiæ Sacramento refecti fuerunt. Neque tantum crescunt numero, sed in pietate ita proficiunt, vt seipfos in dies magis superent. Xenodochia pauperum visitant, doctrinam Christianam docent, Eleemosynam erogant, & aliis huiusmodi exercitiis Christianæ religionis vacant, atque hac ratione paulatim etiam eos, qui minus eorum proposito fauebant, ad se alliciunt sibi que deuinciunt. Excurrebant nostri etiam hoc anno ad loca circum vicina, & non paruos fructus ex ordinariis Societatis ministeriis retulerunt. Inter cetera, quinquies varia Religiosorum monasteria, rogatu superiorum eorundem, vtriusque sexus confessionum causa adierunt. Puer quidam Catholicus, matrem hæreticam sollicitabat ad conuersionem, & reditum ad gremium Ecclesiæ sanctæ. Et cum assiduis id à Deo etiam precibus flagiraret, nocte quadam mulier, ob violata Ecclesiæ ieiunia, ab Angelo reprehensa, ad cor tandem rediit, & fidem Catholicam suscepit. Puer autem, quasi in eum tantum finem vixisset, vt matris saluti consulere, morbo correptus, & paulo post è viuis sublatus est. Dissimili prorsus ingenio, & exitu alter extitit, qui cum, per confictas visiones & stigmata, nonnullis externis imposuisset, & fidem sibi apud eos conciliaisset; nostrorum tandem opera & industria detectus, fuga sibi consuluit. Illustrissimus Nuncius Apostolicus, quanti Societatem faciat, declarauit, inter alia, etiam illo argumento, quod Patris cuiusdam è nostris opera à concionibus, quæ coram illo Italico fieri idiomate consueverunt, vti voluerit. Die D. Barbaræ sacro, Reuerendissimus Episcopus Cracouiensis sacrû solenne in nostro templo cecinit, concionem audiuit, & in
nostra

nostra postea domo vna cum Reuerendissimo D. Nuncio Apostolico, Reuerendissimo D. Episcopo Camenecensi, & aliis nonnullis Prælati, prandium sumpsit. Denique hoc anno experti nō pauci vtilem nostrorum opera infirmi, siue Xenodochiis siue domibus propriis detenti, carceribus inclusi, vltimo supplicio destinati, & alij plurimi quorum salus agebatur, qui diuina cooperante gratia, nostrorum consiliis adiutos sese plurimum senserunt.

DOMVS PROFESSA VARSSAVIÆ.

INSIGNIS hic annus fuit, salubritate aëris, & commoditate ad res diuinas obeundas, & humanas; quippe pestis huius anni decursu intactam ciuitatem reliquit, cum eam per biennium autumn mensibus, magnis incommodis afflixisset; quo quidem tempore nostrorum Patrum in iuuandis, & expiandis pestilentia infectis, virtus ita admirabilis exstitit, vt in mentibus Varssauensium labores Societatis hæreant. Varssauia, erroribus hærescos paucas familias deprauatas habet. Vnus è præcipuis ciuibus, qui quinque & quadraginta annos, virus hæreticum in animo gerebat, præsentē Senatu vrbis & popularium frequentia, in primario templo, festo die eiuravit, & oppugnatores suos, qui post gratiam è Sacramentis perceptam, eius constantiam labefactare, & prosternere anhela- bant, magna virtute reiecit. Nouem alij, huiusce ciuis insignem, ad Ecelesiam reuersionem, secuti sunt; & erroribus nunciū remiserunt. Ad
numerum

numerum hunc accessit duorum Schismaticorum,
 ad summi Pontificis auctoritatem agnoscendam
 reditus. Nostrorum sacris concionibus Catholici de-
 territi sunt, ne funus defunctorum in heresi seque-
 rentur; utque peruersam consuetudinē abolerent;
 neque tanti cognationis officium facerent. Mores
 quoque ciuium verbi diuini semine ad bonam frugē
 reuocantur, ut passim ex fructu & emolumento per-
 cepto, ciues se bonos Societatis concionatores ha-
 bere prædicent. Nec solū sacris concionibus audi-
 tor frequens eruditur & informatur, sed etiam ru-
 diiores in dogmatibus, Christianæ Catecheseos ex-
 ercentur. Tradita est doctrina Christiana in vicis;
 itum est ad suburbana loca: & plebecula conuocata
 ad audiendū; ad vicinos quoque pagos excursions
 factæ, & rudibus ac imperitis hominibus, cū magna
 animorum voluptate, lumen articulorum fidei of-
 tensum, & quæ officij essent Christiani declaratū;
 Xenodochiis quoque inuisendis impense nostri o-
 peram dederunt; & pauperum domicilia, tum ex-
 piandorum causa animorum, tū exhortandi ad om-
 nem pietatem adierunt. Quam quidem charitatem
 Patrum admodū ciuitas suspicit, & eam liberali lar-
 gitate prosequitur: propter opinionem & existima-
 tionē nostræ charitatis ac pietatis, vndique à multis
 millibus passuū concursus fiunt, causa conscientie
 exomologesi perpurgandæ. Curiones, qui præsent
 Ecclesijs, & alij sacerdotes, ad nos potissimū accu-
 runt. Nobilitas frequens, ex longo itineris interual-
 lo, ad nos accurrere non grauat. Ciuitas quoque
 magnum pœnitentium numerū subministrat. Ma-
 gnificus Palatinus Posnaniensis, cum sciret nostros
 in vinea Domini strenue laborare, & com metu in-
 digere, statim copiam magnam rerum ad vitam to-
 lerandam

lerandam necessariorum, magno pretio submitit. Insignis aliorum quoque Senatorum Regni Poloniæ, & Nobilitatis erga nos extitit liberalitas.

COLLEGIUM VILNENSE.

PRÆSENS annus (vt inde exordiat) sicut statu & conditione haud multum superiori fuit absimilis: ita parem à nostris curam & conatum requirebat. Nam & iisdem ferè malis, ob cæli & annonæ grauitatem, conflictatum est; & eadē nostris hominibus, de proximis bene merendi, prebita occasio. Qui Sacramento confessionis vitæ quotidianæ maculas apud nos absterferunt, numerati sunt ad viginti, & eo amplius millia; Eorum verò, qui Sacramentum hoc aut vsurparunt nunquam (ij fuere complures) aut sacram confessionem ducto à primis annis exordio instituerunt, aut pluribus annis Pœnitentiæ bono caruerunt, audita ad tria circiter millia. Hæresim eiurarunt triginta, in his nobiles viri duo: Schisma deseruere septem & viginti; quatuor in fide nutantes confirmati: duodetriginta, qui in fœdis volutabantur libidinibus, ad honestatē traducti, quin & clandestina matrimonia, ex decreto Tridentinæ Synodi, rite coniuncta; multorum acre ac diuturnum iurgium sublatum; vnus ab inferenda cæde abductus; perditis egestate hominibus, quorum hoc vtroque anno ob summam inopiam magna fuit in hac vrbe copia, pro virili subuentum est; eorum animi confessione expiati; corpora re & are corrogato sustentata, spiritualibus Societatis nostræ commentationibus

tationibus

rationibus perpoliti aliquot. De scholarum flore non nihil ob pestilentiam imminutum; ex eorum tamen numero qui Sodalitati Parthenicæ nomina dederunt, quinque adolescentiam suam, in varijs religionibus Deo consecrarunt; vnus in Societatem adlectus. Domum quandam nocturnis terroribus exagitatam, aquæ lustralis efficacia, & salis benedicti iumentis (quæ cum primis infestabantur) porrecti vis, omni infestatione liberauit. Eadem fuit cælestis agni in cera impressi virtus. Cum enim incendium in quadam domo coortum, contigua ædificia lignea, inuoluturū videretur, quamprimum orbiculus sacer, in flammam coniectus est, illico compressa eius, ne se diffunderet, violentia. Et hæc quidem animorum seges collecta domi, in qua primas tulerunt, qui ceteris socijs metu pestilitatis (quæ male sopita hybernis mensibus, adulta iâ æstate ac penè præcipiti recrudit) in tutiora concedentibus, salutem suã in omne discrimen obtulerunt, vt multorum animas è faucibus dæmonis eriperent. Et certe conspecta fuit eorum charitas, dum promiscuè omnes, siue contagione afflati essent, siue alijs detinerentur infirmitatibus, se conferret in publica valetudinaria, compita, angiportus, addo etiam simeta & sterquilinia, intra & extra urbem, in quibus miserorum hominum, fame & tabe confectorum, ingens numerus egras trahebat animas, sedulo obirent, stipem emendicantem benigne porrigerent, darent aures confitentibus, ad patientiam afflictos erigerent, moribundos adiuuarent. Ceterum neminem eorum, quæ Dei benignitas fuit, vis morbi tentauit. Neque tamen ab iis qui vrbe cesserunt, nihil actum. Institutæ proximorum saluti procurandæ ad discreta & diuersa loca, per
 cos

eos ferè menses Missiones duodecim, in quibus omnibus (vt absolua breui) munera Societatis præstita, haud exiguo commodo animorum. Duas hic ex iis, quia diuturniores, secernam. Alteram qua Reuerendissimi Antistitis Vilnensis rogatu, ad bona Episcopatus, cum magno Christianæ rei emolumento facta est. Obiri de more à sacerdote pagi, cum socio; Sacramenta ministrata, segnes animi ad pietatem inflammati, præcipua doctrinæ Christianæ capita agresti, & incultæ hominum multitudini (cuius summa in his partibus inter rusticanos homines ignoratio est) exposita: diebus vero festiuis conuocata in templum horis pomeridianis concione, hæc eadem pro auditorum captu & intelligentia, vberius tradita ac inculcata. Verum cum quodâ in oppido institutum hoc suum minus procedere, oppidanorum incuria & fegnitia nostri animaduernerent, & longe plures in foro & compitis, quam in templo comparere viderent; ad eos mutato consilio progressi, medio in foro locis diuersis, ad confusam multitudinem verba fecerunt. In hac excursionem audite confessiones eorum, qui pœnitentiæ remedio nunquam sunt vsi, amplius trecentæ: in his inuenti tres decrepita iam ætate (annum centesimum egressi ferebantur) qui verò à pluribus annis confessione abstinerant, ad mille. Baptismate lustrati tres & viginti; delatum ad ægrotos diuinum epulum, egenis in hac rerum penuria, stipe hinc inde collecta subuentum: ij prope mille fuerunt. Schismatici quinque cum Ecclesia reconciliati. Hæresi renuntiarunt quatuor, vnius conuersio memorabilior. Cœperat is nutare in sua perfidia, & animo in religionem catholicam inclinari, verum quò minus meliorem

meliozem

meliorem mentem indueret, siue respectus huma-
 ni, siue peccandi illecebra, atque libertas præpedi-
 ebant. Interea cum iter aliquando facientem nox
 occupasset, contingit incautum in latrones (qui
 bonam partem lignei pontis, qua transeundum fu-
 erat, insidiosè deiecerant) incidere, atque etiam
 voces mutuo se ad cædem hortantium exaudire,
 ibi ille in se reuersus meritas dilatæ conuersionis
 pœnas à se experi cognoscit; Deumque precatus
 sanctè promittit, se, si præsentem eximeretur pericu-
 lo, omni posthabita procrastinatione, ad gremi-
 um Ecclesiæ rediturum, nec votum frustratus est
 euentus: equo admissio, simul hiatum pontis in-
 genti nisu transilit, simul manus operientium se
 Latronum incolumis euadit, nec prolatandum ra-
 tus, ad Sacrosanctam peccatorum confessionem,
 dudumque dilatam hæresis detestationem festinus
 accurrit. Hęc de priore Missione, ex qua vberior
 fructus animorum sperari poterat, ni commune
 totifere Lithuaniae malum pestilentia, oppidorum
 & villarum, in quibus gliscebatur, aditu prohibu-
 isset. Altera fuit ad pagos Collegij nostri, in ea e-
 tiam præclare stetit opera, viginti quinque sacro
 Baptismi fonte abluti, in his puer octauum iam
 egressus annum, & aliquot alij, qui sex decemue
 aut eò plures à natiuitate menses nabebant. Non-
 genti circiter confitentes auditi, ex quibus nona-
 ginta fuerunt, plerique eorum matura, nonnulli
 etiam exacta iam ætate, qui id nunquam factira-
 runt; pane cælesti refecti duo & quinquaginta su-
 pra trecentos; ad matrimonium ritè ineundum in-
 ducti triceni. Nec prætermittendum in hac vtra-
 que Missione, quosdam tam crassa Dei & rerum
 cælestium ignoratione repletos, vt lapidibus ipsis
 nescio

nescio quid numinis inesse arbitantes, cultu superstitioso eos venerarentur, & decimas omnium rerum eis offerrent. Claudet annuas suppellex Ecclesiastica, haud mediocriter aucta, accessu crucis argenteæ affabre factæ; sacri indumenti quinuplicis ex panno Attalico, argento virgato: umbella pereleganti ducentis comparata florenis; accedunt his quadringenti floreni, quos vir pius moriens, in fabricam Ecclesiæ testamento legauit.

COLLEGIUM BRUNSBURGENSE.

SCHOLÆ nostræ, licet anno superiori ob pestilentiam nonnihil afflictæ, iam nunc & eodem numero, & quidem maiori lectissimorum iuuenum, & nobilium insignium aliquot auctæ sunt, in quibus modestiæ pietatisque incrementum quotidie, maius atque maius cernitur. Et quia tam domi, quam in scholis, nihil fere præter ea, quæ usu sunt recepta, admodum in mentem venit nisi fortassis non prætereundum, quod res domestica Reuerendissimi liberalitate, agello suburbano, ad piscinas faciendas idoneo, & eleemosynis tam eiusdem, quam aliorum aucta sit utcunque, paucis & ordine perstringam. Ac inprimis quidem se offert missio quædam suscepta, in qua & operis feruorem, & lucri percepti magnitudinē, animaduerte re licet. Vnus ex nostris sacerdotibus, spatio trium hebdomadarum, solus omnino ad duo millia de peccatis confitentes audiuit; omnesque in concionibus modum recte confitendi edocuit. Et licet esset alius, qui parochi officio fungeretur, ta-

T t men

men omnes propemodum ad nostrum confugerunt: De tota vita auditi septemdecim; totque pœnitentibus audiendis oneratus, nihilominus tam breui tempore, ter & decies ad populum concionem habuit. Hoc anno Lutheranam hæresim abiurarunt, & a vinculo hæresis absoluti sunt, triginta. Persona quædam Catholica, à proprio coniuge ad perniciosam hæresim pellecta, venit ad vnum ex nostris Brunsbergam à multis milliaribus, petitum consilium: quæ lætior, & in orthodoxa fide confirmata, ad coniugem reuersa est; altera quædam ad hæresim propensior, & suis disputationibus Catholicos oppugnans, ad meliorem mentem reducta est. Accedit alius peregrinus quidam, qui ab ipsis incunabulis apud Calvinistas parentes educatus, cum ab vno ex nostris rectam fidei temitam audisset, libenter saniori consilio assensit. Duo sacerdotes, graui discordia dissidentes, reconciliati; & aliquot ciues eodem malo affecti, cum vnum ex nostris Ecclesiastem, de pace & mutua concordia declamantem audirent, mutuam amorem complexi in gratiam redierunt. Alij duo coniuges qui ad hæreticos migrare decreuerant, vnus ex nostris opera, à tanto suo malo liberati sunt & prohibiti. Exacti huius anni pascha, iuxta correctum Calendarium, recte quidem, sed citius solito incidit: Huius causæ ignara plebs admirari cœpit, & consternari animo, & noui Calendarij correctionem quasi suspectam habere; præsertim cum adhuc ipsa dominica Passionis omnia flumina, & ipsum maris brachium densissima glacie, adeo vt currus onustos, & iumenta sustinere posset, vbi que constricta viderentur. Vnus ex nostris euidenter ostendit, non Catholicos, sed ipsos aduersarios
in tar-

in tardiore suo Paschate, quam plurimum errare. Quæ dum passim, & apud vicinas ciuitates etiam ipsorum hæreticorum, cum magna auiditate omnium fere manibus tererentur, & legerentur, non exiguum fructum attulerunt. Et ad certio rem eius rei quasi fidem faciendam, accedebat, præter omnem spem, Dei benignitas singularis; qua factum est, quod ipso Paschatis sacro die vix glacies visa sit, & tam benigno ac miti cælo vsi fuerimus, vt alias persimili tempore, vix vnquam benigniori: atque ita ipsis aduersariis pudore affectis, & ansa calumniandi sublata, silentium impositum est; & Catholicis animus additus. Exercitia nostra spiritualia, non sine fructu tam sacerdotibus nonnullis, quam aliis Deo iuuante, tradita sunt. Et quidem ex duobus Parochis vnus, ad hoc saluberrimum animæ remedium, ab externo quodam inductus, salutis suæ auidus, ab vndecim milliaribus ad nostros Brunbergam aduenit; ibidemque per aliquot dies, pro commoditate sua eadem exercitia feliciter ruminans, cum magna gratiarum actione nostris habitata, lætus domum rediit. Duo afflictissimæ vitæ suæ exitum laqueo quærentes, salubri auxilio & consilio, per nostros, à tam nefaria cogitatione feliciter deducti sunt. Quidam homicida vltimo supplicio, eodemque satis horribili affectus, vni ex nostris in carcere confessus, magnam animi contritionem, raramque constantiam, cum multorum inspectantium ædificatione, vsque in finem ostendit. Alij duo feliciores, graui ista sollicitudine fluxarum rerum sese exonerantes, ad religionis arcem, tanquam ad ipsum salutis portum confugerunt. Introductus vsus erigendi sepulchrum, in hebdomada sancta, in memoriam Christi morientis,

tis, in alias ciuitates. Valet illud teste experientia,
 ad excitandos hominum animos ad pietatem plu-
 rimum, eumque ritum iam retinent tenacius &
 quotannis vsurpant. In hospitalibus (tria enim
 hic erecta sunt) frequenti & assidua admoni-
 tione & exhortatione, non frustra laboratum est.
 Incarceratis, infirmis, & agonizantibus, afflictis-
 que personis consilia, & remedia congrua adhi-
 bira. Quædam, cum ad ipsam iam propemodum
 desperatam, & quæ iam, ex nimio dolore vehe-
 menter perturbata, in delirium inciderat, ob ca-
 ptum videlicet maritum, sacerdos Societatis voca-
 tus accessit; eodem prorsus die melius habere cæ-
 pit; & postera die ad mentem reuersa, per confessio-
 nem peccata aperuit, & infortunium patienter
 tulit. Alia item persona, relicta turpitudine, ma-
 trimonij vincula, sano consilio aquiescens, liben-
 ter amplexa est. Matrona, Lutherana peste infecta,
 quam à puero imbiberat, ad Ecclesiæ Catholicæ
 gremium, cum lacrymis & ingenti dolore, qui-
 bus conuixerat, aduersariorum adducta est. Ea-
 dem eo pietatis progressa est, adeoque primum
 susceptæ Catholicæ fidei feruorem retinet, vt e-
 tiam iam renunciatis omnibus, & relicto sæculo
 monasterium ingredi, siquidem vidua est, certò
 decreuerit. Sed in his & id genus aliis, cum noua
 non sint, longior esse nolens finem scribendi facio,
 cum simul & viuendi facit, charissimus nobis in
 Christo frater Matthæus Faber. Venerat huc Vil-
 na missus æger, ineunti autumnò, vt debilio-
 re valetudine, vires in aëre Prutenico collige-
 ret ac confirmaret. Verum Deo melius quid de il-
 lo disponente, sacramentis ritè munitus, ad melio-
 rem vitam migravit. Vixerat in Societate annis
 decem,

decem, non sine laude & vitæ, à puero innocenter actæ; & religiosæ tum modestiæ, tum pietatis. Cuius quidem pietatis & patientiæ, sic quoque & obedientiæ in morbo diuturniore, non vulgaria edidit argumenta, non sine adstantium ædificatione.

COLLEGIUM PVLTOVIENSE.

QVÆ ad Sacramentum pœnitentiæ pertinent, eadem repetenda essent, quæ superioribus annis perscripta sunt. Multitudo enim eorum, qui apud nos illud frequentant, non solum non decrevit, sed auctior euasit; adeo vt sacro quadragesimæ tempore, ante ipsos Paschales dies, permultis, propter concurrentium multitudinem, nequiuerit satis fieri; nec minor post peracta festa, & iam collectam messem fructus, veluti è noua quadam messe, rursus se offerret colligendum. Fuitque idem haud raro in festis celebrioribus, potissimum autem Beatissimæ virginis renouatum. Qui vniuersæ vitæ noxas detexerunt, fuere permulti, inter quos habuerunt præcipuas partes, aliquot nobilissimi viri & primarij, & matronæ quædam eiusdem nobilitatis. Nec defuerunt, qui hac salutari animorum medicina, nunquam antea quæsierant sanitatem, aut olim quæsitam ac inuentam, rursusque labefactatam, non exiguo tempore neglexerant. Quo in studio cum intensius quidam versaretur, seseque, quam posset optimè, curare adniteretur, peracta iam confessione, visus est sibi per quietem videre, grauem ætate ac specie virum, admonentem enormium quorundam facinorum, quæ ipsius fugerant

fugerant mentem, qui vt oblatā plenius consequeretur salutē, nullam in adeundo tursus sacerdote moram interposuit. Tres præterea in sinum Catholicę matris Ecclesię repositi sunt; adolescens quidā, & virgines duę, quarum altera schismatica fuit, in hæresi educata altera, cui plurimum accessit virium contra graues admodum hostium insultus, posteaquam diuino refecta est epulo. Allatum auxilium oportunū plerisque, graui in discrimine salutis proprię constitutis. Itaque cohortationibus nostrorum, graues inimicitia sopita inter sex viros, haud vulgares, dissidia inter coniuges, octo sublata, inter quos duo fuere sagarum maleficiis, acerbissimis contra se odiis inflammati, in quibus extinguendis, non obscurum fuit, quantū valeant Ecclesię sanctę orationes, ad depellenda veneficia adhiberi solita. Sed profligatis quoq; in hoc nocendi genere feminis, diuini formido incussa iudicij, mentem excussit impiam; inter quinque duę fuere insigniores, totos triginta annos malo dæmoni obsequentes, cuius tandem tyrannide, præsentī ope diuina exemerunt. Non prætereundi sunt etiam flagitiosę vitę homines, à suis domesticis impuritatibus, Christo miserante, abducti; tres, à meditatīs cædibus auocati: Et vnus quidem, pluribus sibi ascitis propinquis, fratri necem parabat, notam illius facinoribus familię iniustam deleturus, & ne plures in posterum inureret, effecturus. Sed correptus grauitè, saniora deinde secutus est consilia, edoctus quam ratione, & vitam fratris vtramque, ac suam, ac familię honorem percommode seruaret. Decem Ecclesiastici; Societatis nostrę exculti sunt Exercitiis: Prælatus vnus; Parochi tres, qui etiam in templo nostro primum obtulerunt sacrificium. Quinque
itidem

itidem seminarij Episcopalis alumni, ad sacros ordines promouendi. Denique è religiosa D. Francisci familia (Bernardinos vocant) bona suorum cum superiorum venia, quidam ad Carthusiense transurus ordinem, mensem integrum posuit in iisdem, suo, vti profitebatur, eximio emolumento. Instituta est etiam, hoc anno, doctrina Catechistica in templo Beatæ Virginis, cum antea solum in sacra Collegij æde haberetur. Vnus noster Sacerdos, duobus in oppidis, intra paucos dies, trecentas & quadraginta confessiones peccatorum cum audisset, alio progressus, & per pagos discurrens, plurimos à peccatis absoluit, eorum autem longe maximam partem, de tota vita audiuit. Plurimis perniciosus exemptus error, in spem Iubilei, differendæ in plures annos confessionis. Quiddam simile præstiterunt alij duo sacerdotes, vnus in ciuitate quadã regia, alter in frequenti cuiusdam nobilis pago. Et hic quidem à prima luce, expositis doctrinæ Christianæ capitibus præcipuis, maiore, quam vt ei satis faceret, concursu obrutus, æstiuæ noctis horam impendere debuit iis, qui tota die nulla recreati corporis refectioe, vt aures illis daret expectarunt. Ille vero alter, confitentium numerum inire non potuit. Porro sacerdotibus auctor fuit, sacrosanctæ Eucharistiæ sumendæ, die cænæ Domini, ex more Ecclesiæ Catholicæ, quod quidem ad illud tempus, ea in Ecclesia nunquam visum, mirificè adspectantem oblectauit multitudinem, multo autem magis inexpectatus feruor eorum, qui primi eo in loco, nostri sacerdotis ductu, verberibus in se ipsos detæuerunt, composito progressi ordine, à templo Parochiali ad sacram Bernardinorum ædem. Quis ad insoli-

rz, atque permultis ne auditu quidem vlturpatæ
 rei nouitatem, secutus sit animorum motus, piæ
 complorationes indicarunt. Alibi quoque vnus
 ex Anabaptistica impietatis, alter à Calviniana
 perfidiæ cœno extractus; admoniti de illicitis ma-
 trimoniis, ne illa contraherent, paruerunt. Lacro-
 ciniis vias publicas infestantes, viuendi mutarunt
 rationem duo; à pellicum consuetudine quinque
 reuocati. Duo reperti sexagesimum prope exi-
 gentes annum, tum primum legitime absoluti.
 Plures quindecim, condonatis offensis amicitiam
 redintegrarunt: Et duo quidem die sacro canæ
 Domini, amentia quadam & furiosa rabie conciti,
 mutuis sese conciderant vulneribus: sed non mul-
 to post, nostro alterum, qui moriturus videbatur,
 obtestante, vt inimico condonaret acceptam iniu-
 riam, is licet minus fuisset in causa (inuaforem e-
 nim repellebat) eum dedit admonenti locum, vt
 ne iure quidem se acturum, suosue permissurum
 agere cum hoste, in posterum sponderit. Sopi-
 tum denique & extinctum est, iisdem in partibus,
 graue quoddam incendium, quo cum aliqui inter-
 issent, non pauci adhuc videbantur consumendi.
 Quidam enim viri Nobiles, ad quindecim scelera-
 te fœderati, hostilem in modum grassabantur in eos,
 à quibus se læsos fuisse existimabant; adeo vt tribus
 interfectis, etiam in cadauera ipsorum, ædibus
 igne iniecto, desæuerint. At ne id facerent aliis,
 deducti per nostrum sacerdotem sunt à nefario
 consilio, & per pœnitentiam magno doloris sensu
 expiati, insuper data compensarent detrimenta.
 Vni è nostris dum loci Episcopo, viro maximo,
 præsto esset foris in eius oppido, seque ad sacrum
 compararet, inaudiisse contigit, mulierculam ad
 sacrificiæ

sacristiæ portam cum eiulatu, stolam à Sacerdote postulantem, deferendam ad mulierem in partu extremè iam laborantem, ac fere iam mortuam: vetuit ne sacerdos id faceret; quum superstitioni, rei sacre insuper annexa esset prophanatio: se aliud adhibiturum convenientius remedium, vbi sacrum peregerint. Mittit igitur agnum Dei, cum sacris multorum sanctorum reliquiis. Mirum dictu, è vestigio ac illa sacra, ad luctantem cum morte, delata est imago, eique applicata, fœtum illa quidem effudit mortuum: ipsa autem pœne iam mortua ad se rediit, ac melius habuit. Ultra mille capita iuuentutis in scholis recensita sunt, non minimam eo in numero partem constituyente primariæ nobilitatis flore. Parthenicæ Sodalitatis iuuenes, in iis eminent dignitate. Præter eam porro, quæ adultioribus constat, instituta hoc anno est alia, ex tenerioribus inferiorum classium discipulis, qui tamen non cedunt Nobilitate; nec multo sunt numero inferiores maioribus, ac forte plerique cum superioribus decertant de pietate. Illa tamen adultior, auxit Societatem nostram, quinque insignium adolescentium accessione: hæc autem iunior, addidit tres, qui mira cum suauitate extremam obiere diem, haud dubie excepti ab ea, cui se dicant patrona. Datus est à iuuentute hac spectandus viris grauissimis ipsique cum primis Illustrissimo ac Reuerendissimo nostro, Crispus, eo apparatu & actionis verustate, vt à talibus viris probata fuisse omnia, mirum nemini fuerit, tertio tempore. Pestis tempore non defuerunt nostri, qui ad hoc expositi erant, qui opera sua poscentibus, sacramenta ministrabant. Subleuata est eodem tempore, inopia multorum pauperum, pro Collegij tenuitate:

exercitat

exercitati ij qui congregationi misericordiae prae-
erant, & ciues nonnulli opulentiores, idem vt fa-
cerent; inuentique sunt qui insigniter plerosque
iuuerunt, ac vnus prae alijs, ad triginta pauperes
certis aedibus collocarat: iis vero qui per ciuitatem
oberrabant, Dominicis diebus, tertia & quinta
ferijs, cibos ministrabat.

C O L L E G I V M
P O S N A N I E N S E.

O B I I T vnus P. Ludouicus Rogerius, vir insti-
tuti proprij amans, temporis parcus, com-
moditatum omnino negligens, promouenda Re-
ligionis Catholicae, inter Haereticos, studiosissimus
Qua causa magna virium, & animi contentione ag-
gressus defensionem librorum, Illustrissimi Cardi-
nalis Bellarmini ei tandem operi, cum iam pri-
mum tomum absoluisset, immortuus. In exhorta-
tionibus efficax, ad quas antequam accederet, ante
sacrosanctum Sacramentum orare solitus erat.
Obiit cum multis pietatis signis, nec tam mortem
timere, quam illam vehementer expetere videba-
tur; cum ea verba vsurparet, o mors quando ve-
nies, quam cito veniam, & apparebo? Cum dis-
cessisset Posnania initio decembris iam aeger, quod
mutatio aëris profutura putaretur, mortuus est
Paltouia in ipsa Natalis Dominici nocte. Reliqui
diuina gratia hoc tēpore intacti à peste mansimus;
cum ea multa alia huius Prouinciae loca peruagata
sit. Accessio vnus pagi hoc anno facta est. Elee-
mosynae, in pecunia, supra tria millia ducentos
floreos accepimus. Discipuli florent Nobili-
tate

rate & frequentia, ne numeremus nongentos plures angustia scholarum faciunt. E religiosorum familiis, complures literis dant operam, iidemque & ornamento, & exemplo sunt aliis. Quietæ sunt res; turbarum nonnihil ad Lutheranorum Synagogam excitatū, qua occasione studiosi aliquot ab Hæreticis vulnerati, est tamen maturo nostrorū interuentu tumultus omnis compressus. Quam gratiam eximie nobis rependerunt Hæretici, omnia nihilominus Iesuitarum instinctu, contra se agi clamare soliti. Nam & Conuentus Nobilitatis magnis in nos clamoribus, & protestationibus impleuerunt, & coitiones fecerunt eiusmodi, quibus se vehementer ad intentandam nobis litem armarent. Vbi tamen ad rem ventum est, frigidum negotium, nulloque nixum fundamento relinquere, licet inuiti, coacti sunt. Ne tamen in irritum furor recideret, sparserunt per Germaniam rumorem, ad Iesuitarum Scholas diabolum venisse, tantaque Collegium trepidatione impleuisse, vt omnes fugam consternati arriperent. Id etiam, mendacissimi homines, typis commendare nō dubitarunt. Summa fabulæ studiosus, morbo caduco correptus, vnde puerilis timor obiter in schola excitatus. Nec minus idcirco in eorum salute laboratum est, reconciliati Ecclesiæ prope quadraginta. Non indormiuit interea suis rebus dæmon, in vnum è conuersis, Posnaniensis ciuis filium, tantum odium parentum concitauit, vt eum maledictis, dirisque imprecationibus prosequerentur. Cum verò alia non succederent, maleficiis iuuenem tentare aggressi. Vetula, Ministri cuiusdam olim vxor è domo Parentis, in eam rem operam suam contulit. Itaque bonus iuuenis tam di-

re

re vexari ab illo tempore cœpit, vt energumini speciem referret, donec ad spiritualia arma ventum, & Exorcismi de more Ecclesiæ adhibiti, quibus & vis maleficij non parum repressa est, & illi tandem sanitas restituta. In quibus Exorcismis illud notatum est, vt cum alias stupidus totus esset, inuocatione B. P. N. Ignatij, B. Xauerij, B. Stanislai Kostka, mire commoueretur, vt vix à pluribus teneri posset. Vltimum remedium Parens adhibuit, congestas in charram horrendas maledictionum formas contra eum, quod morem Parenti in Religione non gereret, pronunciauit. Quas ille cum horrore correptus ferre non posset, fuga elapsus fecit irritas, & tandem post verbera domo paterna exclusus, constans hastenus in fide Catholica perseuerat. Similis & alterius constantia; is precipui Calvinistę Dantiscani filius, non modo literis, & suasionibus amicorum & consanguineorum, sed nec ipsi Parenti, qui illum secum abducturus venerat, mirisque artibus ab hac Ciuitate, & à nostrorum conuersatione, animum adolescentis abstrahere conatus erat, in Religionis susceptæ negotio cessit. Insuper, sumptu ad studia continuanda negato, ad nos confugit, aliturque in Seminario Episcopi. Hic in sua conuersione opem B. Virginis est expertus. Nam auditis variis eius Patrocinijs exemplis, illā in suis circa fidem dubijs inuocabat, hac adiecta clausula, Si te Deus meus non offendo, quod alio præter te, apud te mediatore vtor; quo genere orationis magna animi voluptate vsus sæpius, non solum desiderium Catholicę Religionis, sed etiam perfectioris vitę studium infundi sibi sensit. Iudea Baptismum accepit, cum magna solennitate, estque constans in Religione Catholica

Nostro-

Nostrorum opera auidè accipitur non modo hic
Polsnaniæ, in diuersis templis, ad quæ concionum
causa mittuntur, sed etiam extra. Fuerunt Missio-
nes ad diuersa loca, nec sine singulari fructu. In
vna, cum pro concione noster de confessionis in-
tegritate egisset, centum & quinquaginta fuerunt
partim de tota vita, partim à multis annis repetita,
generaliter confessi. Consuetudo in his partibus
erat, vt tribus diebus Pascharis coloni, cum suæ Pa-
rochiæ imagine crucifixi, & duobus templi vex-
illis, agros, vicosque solenniter obirent modè-
lantes. Huic dæmon se inferens auctor fuit, vt si
altera quæpiam Parochia fieret obuiam, eripere
mutuo vexilla, & imaginem, per vulnera & neces
nonnunquam conarentur, sacrum vero Missæ hac
ex causa negligerent, potationibusque vacarent. In
hos inuectus in quodam pago vnus è nostris, effe-
cit, vt eiusmodi processionibus supersederetur,
aboleuitque magis casus luctuosus. Nam eadem
ipsa secunda feria Paschæ, cuius pridie noster hæc
pro concione damnarat, è duabus Parochijs illi op-
pido vicinis congressæ processionibus fuerunt tan-
to certamine, vt tres statim trucidarentur, duode-
cim grauitè, & ex his nonnulli lethaliter saucij
discesserint. Domi quoque suis extitit concionū,
& confessionum fructus. Multi deterriti à male-
ficijs & veneficijs, ea abiurarunt. Multi illusio-
nibus vexati dæmonis, ac velut morbo aliquo
correpti, restem ac ferrum molientes, salutari Pæ-
nitentiæ & Eucharistiæ vsu, percurati sunt. Cha-
racteres ablati, & pacta cum dæmone rescissa.
Alter cuiusdam Nobilis famulus, ex suspitione
furti de vasis argenteis sublatis, à Domino in car-
cerem coniectus, aded calumniam & infamiam,
impo-

impotenter tulit, vt se, prostratus in modum crucis humi, dæmoni vna cum corpore & anima deuoueret, dentibus etiam carnem propriam conuulneret, & cruore erumpente literas quasdam, quas penes se habebat, illiniret, vt id chyrographi loco (ignarus enim erat prorsus literarum) dæmon acciperet. Seruatus tandem diuinitus ab hostis malignitate, & innocens postea compertus, atque è carcere liberatus, magno dolore, pœnitentiæ Sacramento flagitia sua expiauit. Quidam cum indignè ad communicandum accessisset, supinus in terram, ignotum à quo proiectus (nemo enim visus est) ad mentem rediit, & vitæ anteaactę confessionem seriam instituit, ratus ob vitæ licentiam se ita à Deo admonitum. Restitutiones pecuniarias fecere non pauci. Usurarij aliquot reliquere vsuras, quas annis compluribus exercuerant. Dissidia aliquot coniugiorum sublata. Infirmi, incarcerati, morientes adiuti. Trimestri spatio, nostrorum opera, accesserunt ad curandos infirmos quadringenti quinquaginta floreni. Exercitijs Spiritualibus eruditi tota quadragesima, & alijs temporibus permulti, tum Sacerdotes, tum variorum ordinum Religiosi. Sodalitas B. Virginis Mariæ pietatis officijs, Sacramentorum frequentia, & Congregationis assiduitate floret. Bachanalium tribus diebus, quibus homines licentiæ se dare solent, ita se Sodalitas continuit, vt pomeridianis horis, ad oratorium suum conuenirent, & spirituali tum collationi, tum lectioni vacarent. Diebus vacationum festis, Dominicisque, partim templa, partim hospitalia inuisunt, altaria ornant, hypocaustra, areas, oratoria verrunt, Eleemosynæ aliquid erogant. Et quod hoc anno institue-

stituerunt, doctrina Christiana pauperes, in certas classes distributos, sedulo imbuunt, die Cænæ Domini vtraque Congregatio in diuersis Xenodochijs pauperes, postquam eorum pedes lauisset, prandio exceptit. Maiorum Congregatio hoc anno, die festo B. Marię Virginis Annunciatę præmissa Confessione, partim totius antea vitę, partim multorum annorum; generalem instituit renouationem sui illius pij propositi, quod, primo in Sodalitatem ingressu, facere solet. Quo illius exemplo, non pauci ex congregatione minorum, generalem confessionem instituerunt. Nec Sanctorum auxilia defuerunt. Cognatus Episcopi, hausto modico vino, quo fuit ablutum os Fratris nostri B. Stanislai Kostka, ab autumnali quartana, quę ipsum notabiliter exhauerat, eodem die penitus est liberatus.

COLLEGIVM. CALISSIENSE.

AB omnibus impigre laboratum est in suis ministeriis, nec sine fructu. Nam hæretici supra triginta, è quibus plerique Nobiles, Ecclesię Catholicę redditi. Confirmati vero nutantes in fide, & ab Hæreticis concionibus frequentandis retracti viginti confessiones generales exceptę sexcentę, neglectę à multis annis reuocata centū. Ad restitutiones, & quidem non parui momenti faciendas, adducti viginti; Vnus, ad quingentos florenos inuentos reddendos Domino, sine emolumento suo. Ab vsurario quæstu retracti viginti quatuor. A concubinato septem. Ab incestuosus

stuoſis nuptiis paria decem. A veneficiis & ſuper-
 ſtitionibus, quibus ab incunabulis aliqui erant
 additi, abſtracti triginta duo. Ab illuſionibus ve-
 ro dæmonis quinque. Inducti ad Eccleſiaſtica ieiu-
 nia ſeruanda ſexaginta. Vnus à beneficio, malo ti-
 tulo obtento, retractus. Sopitæ inimiciæ, præci-
 pue inter quafdam perſonas Illuſtres, quæ in graui
 controuerſia, partes ſuas iudicio & arbitrio vnus
 è noſtris ſubiecere. Exercitiis ſpiritualibus adiuti
 non pauci, è quibus aliqui religioſam vitam ele-
 gerunt, in noſtram Societatem adſciti quinque,
 pluribus expectare iuſſis. Scholæ auctæ tam nu-
 mero Auditorum, qui ſupra octingentos nume-
 rantur, quam etiam Magiſtrorum (nam pro tanta
 multitudine oportuit addere tertium Profeſſorem
 Grammaticæ) & Gymnaſiorum amplitudine, per-
 ſectis hoc anno in nouo ædificio, ſcholis tribus
 cum ampla aula. Exercitationes eorum multæ ac
 variæ fuerunt tam literarię, frequentibus affixioni-
 bus & diſputationibus, ſub finem præſertim Phi-
 loſophiæ, & tempore Congregationis Prouincia-
 lis: quàm etiam Parthenicæ, ſacro præſertim tem-
 pore Aduentus, & in quadrageſimali ieiunio, dua-
 busque ſeptimanis illud antecedentibus (in quibus
 homines in varia plerunque ſcelera ruerent ſolent)
 nõ abſimiles iis, anno ſuperiore de Sodalibus Par-
 thenicis recenſitis. Ipſorum totiuſque populi tunc
 maxime enituit feruor, cū Iubilæus à Sanctiſſimo
 D. N. toti Regno, Cracouiæ conſeſſus, publica-
 tus eſt ipſo ſacro Pentecoſtes die in noſtro tem-
 plo pro legitime impeditis, qui ex hac ciuitate,
 totaque vicinia, Cracouiam adire non poſſent.
 Tanta enim conſueſſus conſuentium hominum
 ad templum noſtrum, per quindecim continuos
 dies,

dies, quibus visitandum erat, est factus, quantus pietatis causa, memoria hominum nunquam est visus in hac ciuitate. Videre licuit multitudinem populi preoccupantem lucem matutinam; etiam si nocte breuissima, excubantem ad valuas templi, in modum castrorum fulam per plateas, apertoque templo irruentem in confessorum subsellia, nec ab illis se diuelli patientem (etiam neglecta corporis refectione, non ad vesperam tantum, sed etiam ad dies aliquot) donec expiatis animis, sacro Domini corpore, quod ad tertiam vsque horam pomeridianam, & ultra, distribui aliquando necesse fuerat, reficerentur. Nec vero, etiam si strenue laboratum sit per illos dies, non à nostris tantum confessariis quindecim circiter, sed etiam à multis aliis, tam è religiosis familiis, quam etiam ex Clero, quos in tanta captura piscium socios aduocauimus, satis fieri tantæ multitudini potuit; Vix ab his laboribus respirare cœpimus, quando ecce biduo post, nunciatur de graui infirmitate Illustrissimi Fundatoris nostri. Accurrit statim P. Rector cum altero Patre, inueniunt iam senem venerandum agentem fere animam, sed ex felici infirmitate, contracta ab optimo Præsule in officio suo Pastoralis administrationis Sacramenti Confirmationis; à qua, licet affecta valetudine & ætate; (vtpote octoginta quatuor circiter annorum) nullo modo se abstrahi à suis, vsque ad magnam defatigationem est passus. Excipiuntur nostri ab illo amantissime, inter mortuis licet vocibus. Assistent die ac nocte, solantur, iunant, reficiunt iterum (etiam si triduo ante sacramentis omnibus munitus fuisset) cælesti cibo, ad quem sumendum, quasi reuixisse visus est ipso mortis die, præstantque

omnia debita filiorum obsequia vsque ad extremum spiritum, quem iam sub vesperum senex optimus, plenus dierum, sed tamen longiori adhuc vita dignissimus, Creatori suo in manibus nostrorum reddidit, post multa præclare gesta tam pro Ecclesia Dei atque Repub. cuius fuit Primas, quam etiam pro Societate nostra, cuius fuit amantissimus, & beneficentissimus: sollicitus semper de hoc suo Collegio perficiendo, & augendo, sed maxime postremis vitæ suæ diebus, vrgendo mirum in modum fabricam nouarum scholarum, & prouidendo de necessariis omnibus pro congregatione Prouinciali, quam ad suum Collegium liberaliter inuitauerat, cuique vehementer interesse cupiebat, ita vt in ipso etiam fere agone mentionem illius non semel faceret, commendans suis bonam nostrorum in omnibus expeditionem. Sed quando viuus ad nos venire, vt cupiebat, non potuit, voluit tamen saltem mortuus. Nam præter multa quæ pro Bibliotheca nostra, & templi ornatu, ac fabrica nobis testamento legauit, iussit suum corpus ad nos transferri, & in templo à se magnificè, cum amplo Collegio à fundamentis extructo, sepeliri: quod factum est eo apparatu, qui tantum Principem decebat, non multo ante congregationem Prouincialem, ita vt non prius fuerit vel sepulchrum clausum, vel lugubris ornatu, quo totum templum fuerat magnificentissime conuestitum remissus, quam Patres congregati conuenirent, tantoque Parenti oblati suis sacrificiis parentarent. Amisit quidem Collegium hoc maximum in eo Parentem; sed affulget spes etiam magna in nominato successore, qui ad perficiendum quod reliquum erit fabricæ, & promouenda
pre-

prædecessoris opera est animatissimus. Inter alios nostrorum opera adiutos, fuit virgo quedam, quæ licet educata catholicè, deprauata tamen ministri cuiusdam Hæretici debacchantis in sacras imagines concione, auullam è pariete Christi pendentis in cruce imaginem, cœpit intorquendo in eam os irridere, & illudere: sed mœx vltionem diuinam sensit. Nam extemplo os eius ita enormiter in partem sinistram intortum est, vlcereque affectum graui, vt non nisi post varia Diuorum loca remedij gratia obita, factamque pœnitentiam, ab eo liberata fuerit, cicatricibus tamen in perpetuam rei memoriam relictis. Quædam Matrōna Nobilis graui morbo lecto affixa, & à medicis deplorata, cum se ab illis destitutam plene videret, ad medicum cœlestem confugiens, premissa rite confessione, afferri sibi iussit particulam sanctæ Crucis, quam cum agno Dei inclusam auro habebat, tantaque deuotione, & vi lacrymarum exoscullata est, vt subito melius habere cœperit, & præter omnium expectationem pristinae sanitati restituta sit. Sed & alia non vulgaris matrōna, cum aliquando imaginem B. P. N. Ignatij, apud artificem quendam vidisset, curassetque sibi miracula in ea descripta legi, cum non multo post difficultate partus grauissime periclitaretur, post multa humana remedia frustra tentata, ad diuinum se contulit, memorque imaginis prædictæ, quam viderat, iis dictis cum magno affectu verbis, Beate Pater Ignati adiuua me intercessione tua apud Dominum, statim eius auxilium sentiens sine difficultate enixa est.

COLLEGIUM
IAROSLAVIENSE.

DISPERSI anno superiore, ob pestilentiam, Ianuario reuertimus, cumque Dei beneficio inducias nouem mensibus habuissemus, quibus, non mediocriter aucto studiosorum numero, scholæ frequentes apparebant, rursus sub finem Octobris, cum peracta solenni instauratione studiorum, plenis velis, in literarum pelago nauigaremus, peste inualescente, dimissis scholis, discedere ad pagum coacti sumus; ubi quinque hebdomadis transactis, iterum sublato contagij timore, domum redimus. Iubilæo huic regno concessio, tantus feruor in iis, qui consequendi eius gratiæ Cracouiam ire non poterant, extitit; ut nonnulli iniunctas preces ternis vicibus absoluerent, adhibitis ieiuniis, corporisque afflictionibus sponte susceptis; & à confessariis graues sibi pœnas iniungi poscerent, nec sibi satisfacerent, nisi totius vitæ, vel certe plurimorum annorum crimina, per confessionem expiarent; vnus è Patribus ducentos & sexaginta, de tota vita audiuit. Non pauci, qui forte minus rerum momenta ponderabant, de tanto Ecclesiæ thesauro bene instructi, in medijs difficultatibus, & occupationibus domesticis, iter Cracouiam arripere, beneficium concessum obtenturi. Sed nec infirmis duobus, supra viginti, hæc gratia defuit; quibus charitas, & diligentia nostrorum prouidit, ex quorum numero, nonnulli felicissime, paulo post è vita migrarunt. Certe in studiosis nostris magna hoc tempore mutatio

mutatio secuta est, in quibus apparuit ardor studiorum inuifiratus, & feruor in pietate colenda; plurimi enim die sancto parasceues, acriter sese flagellis in nostro templo diuerberarunt, quinque vel sex Religiosæ vitæ se addixerunt, & nonnulli Societatem nostram expetunt. Ab hæresi & schismate ad Ecclesiæ gremium, reuocati viginti tres. Catholici quindecim, qui addicti erant sacris schismaticorum, hortatu nostrorum, auitæ adhæserunt Religioni. Tres deuouerant se cacodæmoni, tum ob egestatem, tum ob scelerum enormitatem; tandem salutaribus preceptis instituti, & restituti pœnitentiæ. A turpi consuetudine viuendi, ad honestiorem adducti quadraginta. In viduitatis proposito & Virginali, iam iam quasi labascentes, conseruate. Plurima restincta odia etiã inter coniuges. Restitutæ res quæ mala fide tenebantur. Superstitiones & veneficia, effectu sacramenti pœnitentiæ, & virtute agni cerei sublata. Non pauci aleis dediti, rapinis, blasphemis, ad saniorem mentem reuocati. Tria paria redintegrarunt benedictionem matrimonij sui, apud Catholicum Parochum, postquam errabundi schismaticis valedixissent. Diebus quibus laborat sæculum omnis lasciuia licentia, quindecim fortunæ pinguioris, singulare pietatis, & virtutis specimen dedere, partim vindicando in se superioris vitæ facinora, ieiunia, & verbera diebus tredecim continuando; partim precibus vacando, quibus effecerunt, vt & vicini desisterent à comotationibus, & lautiorum tum temporis egenis stipem elargirentur. Experti quidam in morbo vim diuini Sacramenti, siue cum placidissime expirant, siue cum præter expectationem conualescunt. Duo quidam cum vehem-

menter abhorrent à sacra synaxi, eamque ob rem
 cum proprio Parocho sœde decertarent, demum
 contempto Ecclesiæ præcepto, quod annuam Sa-
 cramentorum participationem præscribit, vxori-
 busque proiectis, hæretici facti, cum in quouis
 scelera ruerent præcipites, dæmoni sese traderent,
 manusque violentas sibi inferre attentarent, Dei
 beneficio à nostris reuocati, ad sanio rem mentem
 rediere. Tres militia dediti, quorum vnus propter
 diuturnam vim morbi surdaster à tribus annis, al-
 ter à decem, tertius vero hæresi infectus nunquam
 in vita confessus erat; pertæsi vitæ pristinae ad san-
 ctio rem se receperunt, elutisque animæ maculis,
 confessione, & lacrymis tranquillitatem consci-
 entia inuenerunt. Rogatu vnus è nostris effectum
 est, vt, vbi magna commiseratione opus erat, ad
 septem, vel octo pupillos alendos, honestæ ma-
 tronæ quatuor, vices matrum subirent. Quanta
 nostrorum, tempore sæuientis pestilentia, diligen-
 tia, & feruor in iuuandis pestifera lue infectis fue-
 rit, inde facile colligi potest, quod exemplo nostro
 permoti sacerdotes paræcia, ipsi quoque in medijs
 periculis æmulatione sancta ducti, opem adferrent
 desolatis. Quo tempore accidit, vt prope octode-
 cim, rite peccatis confessione purgatis, & aqua lu-
 strali accepta, è mortis faucibus sint liberati. Reue-
 rendissimus Episcopus Premisliensis opera no-
 strorum frequenter vititur, nam & plerique Paro-
 chi ad nos iussu ipsius venerunt, ad vitæ totius lor-
 des, per confessionem abstergendas, qua occasione
 nonnulli diligenter instructi, ad muneris sui fun-
 ctiones bene, & cum fructu obeundas: & ipse,
 cum aliquot loca visitaret, euocauit ad se quendam
 Patrem, à quo exhortationes habitæ & confes-
 nes

nes exceptæ frequentes non sine fructu. Ceterum non defuerunt qui liberalitate pietatem, & benevolentiam in nos suam testatam esse voluerunt: à duobus enim eximia nobilitatis viris, sexcentos florenos, sicut & ab aliis duobus, duo vasa vini accepimus. Virgo præterea nobilis centum florenos Collegio obtulit. Patres, qui hic tertium probationis annum fecerunt, egregiam in missionibus operam nauarunt, in excipiendis confessionibus vt plurimum generalibus, aut totius vitæ, aut multorum annorum. Persuasum est quibusdam, vt odiis & litibus vel omnino depositis, vel iudicis arbitrio commissis, præcepto Ecclesiæ sacro Paschatis tempore rite obediant. Maioris hebdomadæ duobus diebus, hortatu nostrorum ciues vnius oppidi, ex vno templo ad aliud procedentes, flagris in seipsos accerrime sæuierunt. Ducissa nostra partui proxima, monebatur à P. Rectore vt erga Beatum Kostka, vt pote sanguine sibi coniunctū, magna ferretur Religione, memorque esset in partus difficultate auxilium ipsius expetere, & in periculo reliquias eius, cum fide & deuotione applicare. Quod acurate fecit, facilioreque negotio partum edidit quam putauit. Simile beneficium Reuerendissimus noster Premisliensis, in quodam casu expertus est, quod clarius ex ipsius testimonio, quod R. P. Prouinciali dedit, cognosci potest. Sic autem habet. Matthias Episcopus Premisliensis anno salutis 1603. die 30. mensis Iulij, Bzououij subitaneo, & periculoso morbo correptus: cui cum nocte concubia, nullum interea humanum remedium occurreret, ad B. Stanislai Kostka patrociniū confugit, atque ira loco affecto particula tumbæ eiusdem, quam recens à Patre Christopho-

ro Angelo Rectore Collegij Iaroslaiensis acceperat, admotu subito, pristinae sanitati se fuisse restitutum agnoscit; lubensque ac merito, pro gloria Omnipotentis Dei, & sancti Patroni sui honore, hoc interim debitæ pietatis & gratitudinis, sub chirographo suo, monumentum ad posteritatis memoriam transmittit.

C O L L E G I V M L V B L I N E N S E.

NON defuerunt nostri iis, qui iustas ob causas Cracouiam ad consequendum Iubilæum ire non poterant; confessiones eorundem totius vitæ excipiendo. Hæreticus Minister, nobiles Hæretici quatuor, ad fidem Catholicam redierunt; & alius quidam educatus in oppido hæresi infecto, eandem amplexus, item duæ Virgines Parentibus hæreticis natæ. Hoc anno mense Iunio in nostro Sacello, Metropolitanus Russorum Ecclesiæ Romanæ vnitorum, Liturgiam solenni pompa, ingenti hominum concursu & admiratione, vno ex nostris sacerdotibus concionante, peregit. Facta etiam hoc anno est quadraginta horarum oratio, pro auertenda anni siccitate & sterilitate. Ruthena quædam Schismatica grauiter decumbens, Ecclesiæ reconciliata, eodem die vitam finiit. Iuuenis quidam Atrianus rediit ad Ecclesiam, & quidam alter ad sectarios inclinatus, piis consiliis à suo proposito reuocatus est. Idem factum est cum quadam femina, quæ Calviniana labe fuit infecta. In Nosocomio, nostrorum opera non defuit: euocantur eo nostri fere ad singulorum, qui

eo recipiuntur, excipiendas confessiones. Scholarum nostrarum studiosi aliquot, variis Religiosorum familiis se adiunxerunt; ad nostram quoque Societatem tres sunt asciti, nec desunt aliqui, qui admitti desiderant. Sunt in nostris Scholis aliqui Schismaticis, Hæreticisque parentibus nati, qui Sacramenta palam, semoto parentum timore, suscipiunt, suisque propinquis ad id sunt incitamento. Quidam studiosus germanam suam ad Sacramentorum participationem excitauit, breuique ea fratris exemplo facta Catholica, & confessa est sua peccata, & sacra communione refecta. Parthenici quoque exemplo suo, multos alliciunt tum ad sui verberationem, quæ cum non mediocri concursu fuit in hebdomada sancta: tum ad alia pia studia, videlicet visitando Nosocomia, & elemosynas pro suis opibus largiendo. Ad conciones in nostro templo habitas maximus fuit semper concursus; pauperes in iis commendati, aliqui ex ijs sunt vestiti, infirmi lectis instructi; consilio & opera nostrorum non exiguus pauperum numerus alitur. Cum ex oblata occasione concionator noster, quodam tempore, contra dierum festorum violationem, vehementius in suggestu egisset, & pœnam diuinam ciuitati minatus fuisset; comminationem, sub vesperum illius diei, atrox incendium iuxta ciuitatis mœnia consecutum est; ex quo diuinitus sese monitos à sacerdote, non obscure intellexerunt: didiceruntque hoc euentu, quod religiosè dies festi à Christianis sint celebrandi. Frequens etiam est in hoc Collegio, vt ij qui inter se male conueniunt, nostrorum opera, in pace in eunda, & amicitia reuocanda vtantur: vnde factum est, vt non raro fit à nostris hac in parte feliciter

liciter laboratum. Hoc anno factæ sunt duæ excursionēs, ab vno è nostris sacerdotibus, ad quandam Magnificam viduam benefactricem Societatis, in vtraque excursionē quotidianæ conciones, interdum binæ habitæ sunt: totius aulæ confessiones, in qua ducenti homines, & amplius numerantur, exceptæ: priuata consilia de rebus, ad perfectionem spiritualem pertinentibus, data: exemplo etiam in colloquiis spiritualibus, præsertim ad mensam, cum ipsi Magnificæ, tum vniuersæ domui ipsius non parua consolatio allata est, desideriumque nostros sapius ad se euocandi excitatum. Excurrit alius è nostris Sacerdotibus, sub tempore Iubilæi, ad prædia Collegij, ad confessiones subditorum excipiendas; functus est suo officio cum multorum consolatione, & fructu spirituali; eorum etiam, qui ex vicinia concurrebant, maxime ex oppidis hæreticis, quæ sunt vicina prædiis Collegij. Excurrebat & alter, alio tempore, ad eadem loca, ad docendam doctrinam Christianam, excitati sunt animi omnium fere incolarum; multorum feruor apparuit, cum Patres & Matres suos, vel liberos, vel domesticos, ad sacerdotem per viam transeuntem portarent, & ducerent, vt modum, quo se gerere deberent, acciperent ab eodem: eosdemque recitantes Dominicam orationem corrigebant, hæsitantes animabant.

COLLE-

COLLEGIUM
NIESVIEZIENSE.

VT agrorum non vberes fructus, hoc anno percepimus, propter æstatem feruidam, quæ sementes exussit; ita & animorum lucra, viciniis ob pestiferam luem imperuiis, exigua comparauimus. Princeps enim noster, vt ciuitatem suam, contra pestilentiam defenderet, vias ad confinia, duris custodiis intercluserat. Quæ inter propiora agendo effecimus, hæc pauca sunt. Nouem diuersorum statuum, atque hæresum homines Catholicam religionem susceperunt. Quinque Rutheni schismatici, sancto Apostolico imperio sunt adiuncti, sed in quibusdam hæreticis, maiorem diuinæ gratiæ efficacitatem agnouimus. Duo enim familia nobili, maritus & vxor, atrocium hæreticorum liberi, assueti iam inde à prima pueritia audire calumnias in Ecclesiam Romanam, fauere ministris hereticis, libros vetitos legere, fugere vel aspectum Societatis hominum, & obstrepere veritati; præter omnium expectationem, nostrorum colloquio, ad fidem Catholicam sunt conuersi. Ministros Euangelicos, tanquam impostores abegerunt. Libros perniciosos reiecerunt; delicta sunt confessi, diem suæ conuersionis, inuitatis aliquot vicinis Catholicis, religiose celebrarunt, denique ipsam domum in qua habitant, lustrali aqua, & sacris præcationibus fecerunt expiari. Diuelli certè à cognita veritate non poterant, nec suasionibus, nec irrisionibus agnatorum, qui pariter expertes Ecclesiæ, retro ad sectam Caluini reuocare

uocare

uocare illos obnixè conabantur: quin illi potius tam ingenuos se in præsentia declararunt Catholicos, vt cum de venditione simul cuiusdam ædificij ageretur, omnino illud ea solum de causa vendere vicino noluerint, quod in fanum hæreticum commutandum esse intellexerint. Altera femina plebeia, in Lutheri impietate obfirmata, nominis quoque nostri inimica, cum graui morbo afflictaretur, impulsu hospitiæ suæ Catholicæ, Confessariū à nobis vocari curauit. Adfuit extemplo confessarius; Sacramentis igitur ab illo intime recreata dixit magna fide: Nunc vere sum Christiana, nunc sincera sum filia Dei, deinde mox è vita discessit. Ex eadem Lutheri sentina ereptus alter, confiteri peccata studio sibi non habebat, donec morbo correptus, iuber protinus accersiri Confessarium, cui confessus totius vitæ noxias, non solum animo quietior, verum etiam corpore valentior esse cœpit: ac tandem perfecte conualuit.

COLLEGIUM POLOCENSE.

PESTE sæuiente, Nostri singulari Dei prouidentia illesi conseruati sunt, licet vnus ex domestica familia, contagiosa labe extinctus sit. Ne autem infecti in ciuitate sine auxilio, & consolatione essent, duos sacerdotes, suo cuique adiuncto coadiutore, secerni opus fuit. Hanc igitur ob luem nulla fuit excursio, præterquam in prædia Collegij circa ferias Paschatis, in quibus supra centum triginta ex hominibus expiati sunt. Solita flagellationis exempla, in parthenicis sodalibus, desiderata non

non sunt, qui suo feruore non Catholicos modo, sed schismaticos etiam, vt sibi idem apud nos facere liceret, ad rogandum incitarunt. Paschalia festa maiori solito populis concursu, solemnitateq; peracta sunt sicut & celebritas corporis Christi. Datum est in ea populo & nobilitati frequenti, de panibus propositionis vernacula lingua Drammation: vtrique festiuitati Ruthenorum Antistes interfuit. Nec nostri suo defuerunt officio. Nam paulo post in Ruthenorum processione, P. Rector cum aliquot è nostris, ipsum Episcopum subsecuti sunt. Sic quibus modis possumus, Schismaticorum ab Ecclesia Catholica alienos deuincere conamur animos. Nec omnino irritus conatus noster est, nã præter complures, qui ad nos Confessionis gratia sæpe ventitant, vir quoque primarius sub nostra pompa Eucharistica, sanctam hanc, & optandam Græcæ Ecclesiæ cum Romana concordiam & vnionem mirifice probauit, seseque tandem amplecti, atq; tueri publicè attestatus est. Itaque cum apud nostros diuino officio interesse potest, magna præfert germanæ pietatis specimina, Catholicorumque, contra Hæreticorum rabidas sannas, eximius propugnator existit. Hæc publica. Venio ad domestica. Supellex sacra Ecclesiæ præclaris candelabris æneis, & duobus altaribus è Flandria alatis aucta est; quorum alterum Sanctæ Crucis, alterum, pro parthenicis, Annuntiationis Deiparæ. Bibliothecæ quoque sacrorum Doctorum accesserunt, florenis quingentis octoginta constitere. Ex tyrociniis fatis concesserunt Stanislaus Aruistanski & Stephanus Meglynouski, coadiutores ambo, religiosa modestia spectati: sed posterior longè illustrior, qui cum superioribus annis in nouo templo

templo

templo exornando suo artificio desudasset, templum pulchrius Deo omnipotenti extruere cupiens, in Societatem nostram admitti petijt, admissusque non minori studio spirituale ædificium decorauit; tantus enim & tam exactus peccatorum trutinator, tantus sui in omnibus contemptor, tantus obedientiæ obseruator, vt tyro etiam veteranis religiosę vitæ viuum existeret exemplar.

C O L L E G I V M
R I G E N S E.

L V C T V O S V M hoc belli, pestis, famis, ceterarumque publicarum cladum, tempus, quę etiam in nostram domum ex parte redundarunt, præclaram nobis industrię, charitatis & patientiæ materiam, atque etiam de omnibus bene merendi occasionem, domi forisque præbuit. Nam quicquid assiduitate concionum domesticarum, apud Germanos, Polonos, Lothauosque profectum est, apud militares certe copias contra Suecum paratas, laboris nostri apparuit fructus. Miles enim regius, cui Sacerdos noster à concionibus fuit, audito hostis aduentu: nec equos conscensurum, nec arma sumpturum prius iureiurando quasi sese deuinxerat: quàm deterfis animorum maculis, ac pondere coram sacerdote nostro deposito, Eucharistięque Sacramento munitus, & sibi leuior securiorque, & hosti audacior videretur. Votis euentus respondit. Vix sacerdos rem diuinam peregerat, cum milites innixi genibus, demissisque in terram frontibus benedictionem excipientes, audito classico, equos ad prælium

lium iam instructos insiliunt, inuocatoque IESU nomine, primi densam, hostium numero & apparatu maiorem, aciem hostis nullo negotio per-rumpunt, viaque sibi patefacta, illæsi ipsi mul-tos vulnerant, cædunt, fugientes ad octodecim milliaria, biduo integro insequuntur, ligant, ple-rosque captiuos abducunt. Quod si vrbs muni-rissima Reualium, in quam se hostis abdiderat, & paucitas nostrorum non obfuisset, ad interneci-onem omnis exercitus deletus fuisset. Post huius pugnae laborem, & æstum, cum miles nullum fri-gus, quod tunc erat intensissimum, nullam fa-mem, sitimque, nullam denique virium debili-tatem, aut huiusmodi incommoda sensisse pu-gnando sese animaduertisset; soli Deo & Sacer-doti nostro, per quem expiati fuerunt, victoriam adscribebant; nunquam se deinceps, nisi expur-gatis conscientijs, prælium commissuros elatis vo-cibus conclamantes. Vulneratis alijs, ægris, aut quos contagio, varique morbi in lectos, vel ter-ram abiecerant, nullum officii genus absuit; nul-la studii, munerisque vicissitudo. Et quamuis hæ partes subleuandi afflictos, etiam Franciscano-rum ordinis hominibus essent communes: non tamen illorum labor nostris, in magna hominum copia, pietatis minuit exercitationem. Itaque cursitando, interuolando bombardarum, tor-mentorumque globos, lanceas, variaque tormen-torum genera cadentibus humi miserè, & sub dio iacentibus, alijs etiam expirantibus, succurren-dum fuit, infirmis lecti sternendi, cibi afferendi, etiam emendicandi egentibus, Sacramenta admi-nistranda, denique mortui, pro statu & necessitate cuiusque, sepeliendi erant. Quæ omnia cum apud
omnes

omnes omnium generum homines, magna amore & fauorem vniuersæ Societati conciliarunt: tum vero ipsos Duces miro nostri retinent desiderio. Non minus aliorum, per varia loca, ad supremam egestatem redactorum incolarum, tam corporum quam animorum salus, alteri Sacerdoti cum socio cura fuit. Pro ferijs quoque Paschæ, Ducum Curlandiæ soror à viginti sex miliaribus ad Collegium misit, Sacerdotem expectens (pia enim hæc femina, licet ordinariè duos sacerdotes sæculares in aula sua alat, nulli tamen præterquam nostris, animæ suæ maculas detegere solet) vnum impetrauit, qui in medio hæreticorum, vbi hætenus ab annis quadraginta, sacra Catholica nulla visa sunt, palam cæremonias ritu Catholico per festa Paschalia peregit, ipsam cum aula sua Sacramentis Ecclesiæ reficiens, admirantibus Hæreticis. Ab ipso etiam Duce perhumaniter, vna cum socio acceptus fuit, ad cuius preces paulo post, alij sacerdotes nostri duo, consiliorum quorundam causa, quæ à nostris Ducissa petiit, missi; non minorem ipsius, quam Principis humanitatem experti sunt. Nec Samogetica missio absque fructu fuit, in qua sacerdos noster per festa Natiuitatis Christi agens, partim catechizando populum, partim Sacramentis reficiendo, partim etiam ab infestante milite defendendo, magnum discedens sui desiderium reliquit. Variis etiam missionibus, præsertim ad prædia Collegij, deprædationes militum ansam dederunt, in quibus subditi partim defensi, partim etiam cibo repleti. Confessione sacra hoc anno, scelera sua expiarunt bis mille ducenti viginti & vnus. Inter quos proeclatæ iam ætatis homines, tota vita sua nunquam

nunquam antea confessi mille centum & septem;
 ex his pane cælesti refecti mille centum nonaginta
 vnus. Ad gremium Ecclesiæ reducti ex Luthera-
 na & Calviniana hæresi octoginta nouem, ex
 schismaticis duo, vacillans in fide confirmatus v-
 nus, lustrali aqua variis locis abluti centum qua-
 tuordecim. Inter quos fuit Turca vnus & adulti
 pueri viginti, Matrimonij Sacramentum collatum
 paribus centum viginti nouem. Ex his paria duo
 ab Hæreticis copulata, benedictionem à nostro
 Sacerdote denuo acceperunt. Ad concordiam re-
 ducti inter alios quam plurimos, etiam præcipui
 Nobiles duo. Hæretici duo ad mortem iam con-
 demnati, postquam confessione sacra animas ex-
 piassent, ac Ecclesiæ Catholicæ nomen dedissent,
 authore quodam sacerdote nostro, vita donati
 sunt. Eadem gratia impetrata tribus aliis. Nobi-
 lis quidã, adeo à Societate nostra alienus factus, vè
 coram alijs Nobilibus, iureiurando affirmaret, se
 nunquam nostris confessurum: cui tamen quidam
 paulo post ex nostris auctor exiit, non solum vè
 ipsemet nostris confiteretur, sed etiam alios exem-
 plo suo ad idem faciedum permoueret. Experti su-
 mus etiã hoc anno aliquoties, Proconsulis Rigen-
 sis ac totius Senatus beneuolentiam, in mittendis
 munusculis, tum in aduentu P. Visitatoris, tum in
 ingressu noui superioris, tum etiam alias, quæ qui-
 dem alijs viderentur exigua, hoc loco tamen ma-
 gna quia insolita, & ab hominibus à Catholica re-
 ligione alienissimis. Ecclesia quoq; hoc anno non-
 nihil locupletata ex legatis piorum hominũ. Nam
 Nobilis quidam moriens calicem argenteum inau-
 ratum cum patena legauit. Matrona verò quædam
 nobilis florenos centum: vidua quædam sine libe-

COLLEGIUM
DERPATENSE.

CIVITATE Derpatensi trigesimo, aut eo
Camplius mense, quam in hostium potestatem
deuenerat, recepta: nostri quatuor eodem prorsus
tempore reuersi, Collegium, Prædia, ac fundos,
adnitente præcipue Regij exercitus in Lithuania
Ductore, viro Illustri Carolo Chorkeuicio, haud
ægrè recuperarunt. Ceterum facies Collegij adeò
deformata, vix vt agnosceretur. Nam præter tem-
plum, quod in suos vsus ciues hæretici conuerte-
rant, & duo triaue cubicula vtcunque integra, ni-
hil non conuulsum, confractum, exustum: non
fenestris, ianuis, tabulatis, laquearibus, tecto
ipsi, implacabile scilicet in Iesuitas odium, & ef-
frenata militum pepercit licentia. Accedit his, &
nescio an non grauissimum, maxima videlicet
cadauerum intra Collegij ambitum multitudo,
(supra tria millia feruntur fuisse) quæ æstiuus re-
soluta caloribus, incredibile est quanta mephiti
atque peste, totum circum circa complerent æ-
rem. Nam cum hostilem exercitum intra mænia
conclusum, grauis per hyemem vrgeret lues: pleri-
que ea correpti, in Collegium, tanquam publicum
valetudinarium amandabantur: vbi cum plures
vis morbi, atque inedia in singulos dies conficeret,
vulgo in cellaria, angulos, aut humiles fossas, ma-
gno numero coniciebantur. Inuenta adhuc à no-
stris insepulta, & tabe fluentia, quadraginta duo
ca-

cadavera, in his vnus Sueci, qui sibi è demortui
sodalis cadauere, horribili, haud tamen his locis
atque temporibus nouo exemplo, infelicem para-
bat escam. Atque hæc quidem in Collegio. Ni-
hilo melior aliorum ædificiorum, quæ tunc
in suburbano agro Collegij, tum in aliis præ-
diis nostrorum vsibus excitata fuerant; condi-
tio; omnia vorax flamma, & manus hostilis a-
deo depopulata est, vt suburbani prædij ne vestigia
quidem appareant. Nec vero in recta solum præ-
diorum, sed in corpora etiam miserorum subdi-
torum peracerbe sæuitum; id adeo vel hinc conij-
cere est, quod è quingentis colonis vix supersint
viginti, iidemque inedia panè confecti, ac rerum
omnium egentissimi. Quare vt verbo dicam, præ-
ter templa suis spoliata ornamentis, agros cultoribus
desertos, semirutos Collegij muros, nihil
admodum repertum. Nihilo secius nostri in his
rerum angustiis, Collegio vtunque purgato, stre-
nue sese ad munera Societatis obeunda retulerunt,
& præcipuam quidem eorum industriæ partem
tulit miles Polonus, cuius beneficio & liberalitate
hactenus sunt sustentati: illi itaque domi & foris,
qua concionibus, qua Sacramentis diligenter ex-
culti; discordiæ, odia, similitates positæ, vagæ libidi-
nes coercitæ, iurandi, potandi & aliæ idgenus præ-
uæ consuetudines repressæ. Quibus in studiis, &
christianæ charitatis officiis dū occupantur, ad cu-
mulum malorum accessit pestilentia, quæ maio-
rem etiam, de salute proximorum bene merendi;
suppeditauit occasionem. Freti igitur diuina pro-
uidentia, & salutis animarum ardore succensi,
omnibus se periculis obiicere, contactos adire, a-
nimos eorum expiare, sacro viatico instruere, re-
stipere;

stipe, consilio iuuare, cunctis saluti esse: nec caruit res admiratione, quod in media flamma nemo eorum esset afflitus. Penetrauit quidem aliunde tamen contagio in Collegium, & præter aliquot è familia rusticanos homines, fratrem etiam vnũ, Stephanum Braun rerum temporalium adiutorem abstulit, virum singulari prorsus probitate, & de hoc Collegio, in quo superiorum omnium commendatione à viginti annis versatus fuerat, optime meritum. Nam & regionis linguam, mores gentis probe nouerat, & in re familiari procuranda atque administranda, ita sedulus, industrius, utilis partibus his fuerat, vt similem ei in tota Prouincia non inueniamus. Cæterum ex omni officiorum genere, quæ per hoc tempus gesta sunt, hæc in particulari annotauimus. Bis mille quadringentæ quinquaginta confessiones exceptæ, in his à primis annis, repetitæ fuerunt sexcentæ octuaginta. Ad vnionem Ecclesiæ Catholicæ aggregati Hæretici quadraginta, septem Mosci, schismatici triginta & septem. Matrimonium ritè inierunt centum & quinquaginta quinque, ex quibus non pauci vixerant in concubinato; sacro Baptismatis fonte abluti infantes sex supra centum.

R E S I D E N T I A G E D A N E N S I S.

IN Residencia Gedanensi personæ sunt quinque, ex quibus Sacerdotes quatuor, & vnus frater. Ad Ecclesiam accesserunt circiter quadraginta, inter quos, ex primariis, aliqui multi frigidi Catholici sunt ad feruorem reuocati, multi
mutantes

nutantes confirmati. Introdūctus frequens vsus Sacramentorum. Exercitationibus ſpiritualibus operam dederunt duo viri primarij, non ſine fructu. Habent quoque noſtri acceſſum ad primarios Ciuitatis huius viros, ex quibus alij, cum peſſimè eſſent inſtructi de Societate noſtra, nunc ſaniora cogitant, ad eò vt vnus, apud quem fere ſumma rerum eſt, ab vno noſtrorum Regulas inſtituti noſtri ad perlegendum deſiderarit. Iſta vero familiaritas effecit vt ciues præcipui, qui primo noſtros ſubterfugiebant, iam honori ſibi ducant, ſi quando à noſtris conueniuntur. Nec tacendum de præclaro affectu iuuentutis, quæ alias Gedani inſignis erat, in noſtros. Pauci ſunt ex iisdem, qui non optant, vt quam primum aperiantur ſcholæ: & quidem ſi per parentes liceret, quidam eorum non ſolum ad ſcholas, ſed etiam ad fidem Catholicam confugerent. Contigit autem vt iuuenis ex primariis vnus, animo Catholicus, ſed ignotus, ad cænam Caluinianam à ſuis inuitaretur. Is, ne palam fieret quod animo gerebat, promiſit ſe obſequuturum; altero die, cum tempus inſtaret ſumendi panem illum prophanum, morbum ſimulauit: amici occupati circa morbum, obliui ſunt cænx, atque ſic iuuenis euasi. Fauorem inſuper non mediocrem conciliauit, quod vnus e noſtris grauiffimas inimicitias toti vrbi cognitæ, quæ intercedebant inter Patrem & filiam Lutheranos, compoſuit. Qua in re magis diuina bonitas laudanda, quod quamuis viri conſulares, & ipſi verbi (vt aiunt) Miniſtri, vno ferme anno in hoc negotio laboraſſent fruſtra, tamen Societati noſtræ tanquam his ſubſidiis egenti, laborem hunc tam fructuoſum, cum dolore aduerſariorum reſeruarit.

Est & hoc consolationi, quod hoc anno quinque circiter Catholici, in ciuium numerum cooptrati fuerunt; speramus quotannis plures, ac plures adiciendos esse numero ciuium, quæ res, si nihil mali interuenerit, temporis decursu Rei Christianæ profutura est. Superioribus annis sic inuisi fuere nostri, ut transeuntibus per plateas hæc & illæ insultæ acclamationes obruderentur; iam Dei gratia, ab his cessatum est, & succedere salutationes amicæ, quæ interdum etiam à consularibus viris fiunt, si quæcunque su, nos obuios habet. In sacello paruo hucusque à nostris habita fuit concio, cuius angustiis multi excluduntur; estque spes concursum multo maiorem futurum, vbi spatia dilatata fuerint, ad quod non modicum conferet dissidium, quod hoc tempore, solito grauius, exortum inter Caluianios & Confessionistas, vehementer grassatur.

R E S I D E N T I A T O R V N I E N S I S.

C O M M O R A T I sunt hoc anno 1603. in Toruensi Residentia septem è nostris, quatuor sacerdotes, coadiutores verò tres. Conciones antemeridianæ diebus festis, ac Dominicis, more solito habitæ sunt binæ in Parochiali templo, nobis ante paucos annos, à S. R. Maiestate attributo; Polonica videlicet vna, Germanica altera. Tertia itidem pomeridiana Polonica ibidem, auditorio si non tam nobili, saltem non infrequenti, licet quidam eorum non rarò ab Hæreticis prohibeantur ab eis, quidam vero etiam ideo vapulent, variæque scommata in nos audire cogantur. Confessionibus

fectionibus excipiendis duo ex nostris sacerdotibus ordinariè vacant, diebus tamen solennioribus nec plures quidem sufficiunt, licet apud Dominicanos Patres non pauci etiam confiteri soleant. Spiritualibus exercitiis exculti tres sacerdotes externi, qui postea alacriores ad sua munia redierunt. Ex his fuit vnus Prælatus celebraturus primitias suas, quas etiam in ipsis Exercitiis absolueré voluit. Duæ quoque religiosorum familiæ, suis confessionibus excipiendis, nostrorum opera vti voluerunt, eo tempore quo Iubilæus à sanctissimo D. N. huic regno, ad petitionem & instantiam Serenissimi Regis, datus atque concessus est. Ab Hæresi absoluti nouem. Plures, aliquot annis intermissa, pœnitentiæ & Eucharistiæ Sacramenta repetierunt. Alij peccata longo tempore celata, tandem detexerunt. Frequens est Nobilium Virorum, & Matronarum concursus ad hanc ciuitatem, quorum præsentia non parum tuetur, & promouet, atque confortat, Catholicos in sua Religione. Supplicationes publicæ, non tantum diebus, quos vocant Rogationum, sed & ipso festo die Corporis Christi sacro, per varias huius vrbis plateas, atque adeo per ipsum forum, habitæ sunt, magno Catholicorum, etiam externorum concursu atque frequentia; sicut & ipso Parasceues die, ex templo S. Spiritus ad Parochiam, habita prius, & ibidem altera concione, à nostro quodam Patre de Passione Domini. Quas quia quidam Hæreticorum irriserunt, & despexerunt, ac calumniati sunt, notati sunt eo ipso anno mirabiliter extincti à Deo. Vna Nobilis Matrona, ad declarandum suum in nos animum, præter alia, centum florenos pro eleemosyna ad domum nostram misit, alia verò nongentos

ros. Reuerendissimus noster Episcopus Culmen-
sis huc vsque propensam nobis voluntatem suam
ostendit atque declarat.

R E S I D E N T I A. L E O P O L I E N S I S.

OCTODECIM propè sunt anni, quod in
hac vrbe Russiæ primaria, Societas Residen-
tiam suam fixit, fructu semper non medioeri, ne-
que tamen hæctenus, quod maximè in votis erat,
& miris modis tentatum est, Collegio extruen-
do idoneum locum habere potuit. Obstabant Ci-
uitatis angustia, & ipse in primis Magistratus va-
rias subinde necens difficultates, rem in hanc vs-
que diem extraxit. Ceterum annus modernus
tandem fauente Deo, ad Scholas aperiendas com-
modam satis aperuit viam. Indagatum est pio-
rum diligentia, Iudæos quosdam è suburbio in-
tra mænia, conuiuente Magistratu, admissos, a-
reas nonnullas, quæ omnino in potestate, & ar-
bitrio Regio erant, præter ius & fas, data pecu-
nia occupasse. Visum est itaque Serenissimo Re-
gi, suggerentibus nostris amicis, fundos hosce
impijs vsibus perperam destinatos, à malæ fidei
possessoribus auferre, & nostro Collegio assignare.
Lecti sunt qui negotium hoc Regis nomine dili-
genter vrgerët, viri è Senatu & Nobilitate Polona
primarij quinque. Sed cum ceteri varijs de causis
commode adesse non possent: ad duos tantum
res tota deuenit, nempe Magnificum D. Adamum
Stadnicki Castellanum Præmiliensem, insignem
Societatis fautorem; & Magnificum D. Stanislaum
fratrem

fratrem suum germanum, qui pro suo eximio in rem Catholicam studio, fundator est præcipuus futuri Collegij Leopoliensis. Horum quæ fuerit in causa sua propugnanda virtus & constantia, satis liquet ex ijs difficultatibus, quas, authore Deo, maximas superarunt. In primis enim ipsi, grandi ære tentati sunt, vt saltem aliquid de rigore remitterent, & paulò mollius agendo, rem in vltimus tempus extrahi sinerent. Id vbi nihil profecisset: iisdem machinis auri Iudaici, & falsis criminationibus quaqua versus sparsis, facile impulsæ est Nobilitas panè vniuersa (& quæ tum ob solennia Iudicia Leopolim confluxerat) impulsæ & magni nominis non pauci Senatotes, auctoritatem suam opponere, denunciare pericula, appellare Comitæ, ipsum Regem Serenissimum per litteras, & internuncios sollicitare; & nihil non agere, quo Patroni nostri fracti animo, ab incepto desisterent. Sed præcipue fremebat ipsa Ciuitas, Optimates suos Iudaicæ causæ addictissimos secuta, & inuidiosè queritabatur, iura Ciuitatis violari, incolas eius fortunis exui, sedibus pelli, Magistratum arearum venditorem, ad præstanda omnia damna, & impensas Iudæis refundendas, per Societatem impelli. Tenuit hæc procella vnum atque alterum diem. Res erat prima fronte plena periculi, & inuidiæ, nihil consultius videbatur quam cedere tempori, & causam, quantumuis Religiosam, aliquantum intermittere. Abierat tum è vita Ioannes Demetrius Solikowski Archiepiscopus, & Ciuitas successore carebat, qui vtique, pro suo officio, Rei Christianæ aliquod momentum afferre potuisset. In Prælati nil erat præsidij: nonnulli potius ardens hoc piorum studium impedi-

re voluisse videbantur. Soli nostri Patroni, negotij huiusce cognitores, Diuina in primis ope, & Regia autoritate fulti, partes sibi commissas agere, & è iuris legumque perscripto fortiter causam prosequi non destiterunt. Sed vbi in rem presentem ventum est, & causa disceptari debuit: in tanta Causidicorum copia, ne vnum quidem aduocatum precio nobis comparare poteramus; omnes, auro suadente, vel à Iudæis aperte stare, vel silere in animum induxerunt. Productus est itaque subitariè, qui fortuito se obtulit, famulus Magnifici D. Castellani Præmissiensis, causarum vtrique non peritissimus, & minime disertus. Hoc actore placuit Deo præpotenti, vt Religio, contra tot graues æmulos, & infinitam largitionem Iudaicam, victrix euaderet. Aderat præsto subornata Nobilitas, quæ tumultuando minaciter obstreperet: sed ea confutata, & reiecta est animosissime, lataque secundum nos sententia. Aqua cum pars aduersa ad Comitum pronocasset, non est permissum, sed ad Tribunal Regium Cracouiam, è more maiorum ablegatum sumus. Ibi vero post multas ambages, & artes ab aduersariis frustra tentatas, denuo à Serenissimo Rege arbitri equè Illustres, & Senatorij viri lecti sunt, qui areas in primis Collegio idoneas dimittantur, quædum in eis sitarum precia statuunt, & Regiæ voluntati totius huius actionis decretoriam sententiam relinquunt. Atque ita hic annus nobis abiit. Non indormiunt quidem etiamnum causæ suæ aduersarij, neque cessant iisdem artificijs iustam causam reddere deteriolem: nos tamen pleni spe sumus, in sequente anno litem hanc secundum nos æstimatum iri, & Serenissimum Regem, donationem suam, verbo Regio semel assertam, approbatu-

probaturum. Cui nos in primis post Deum, id acceptum ferre debebimus, quod post tam longam, & obstinatam repulsam, tandem aliquando Societas pleno iure, in Ciuitatis huius gremium recipietur. Debeamus etiam eo nomine plurimum Magnificis D. D. Stadnicijs, qui heroico planè animo, in causæ huius cognitionem incubuerunt, nec vllis præpotentum aduersariorum denunciationibus, de gradu constantiæ se deijci passi sunt. Et non paruo stetit illishæc opera, Christo, & Religioni nauata, quandoquidè egregiè instructo comitatu, tot equitum, & peditum stipati centuriis, Leopoli semel, atque iterum præsto fuerunt, vt & vim emulam frangerent, & securius, maioreque cum libertate causam delegatam prosequerentur. Interea tamen adeo intactum à corruptela gessere animum, quod neque triginta milibus aureorum sollicitati, fauoris aliquantum perfidè genti vendere dignari sint, sed quanti quanti erant, rotos Rei Christianæ se deuouerunt. Digni profecto, vt hæc eorum singularis, & constans in religione propaganda, fides & pietas æterna memoria celebretur. Neque vero mirum cuiquam videri debet, quod tantæ molis, & plena offensionum sit res, intra huius vrbs munitioem scholas inducere. Nam præterquam quod locus ipse angusto murorum, & valli ambitu cinctus est: fortasse iuratus humanæ salutis hostis, præsciis bonorum, quæ ad salutem communem inde emanare possunt, longè pertinacius quam alia, hoc pium studium, per suos emissarios impugnare conatus est. Idem conati sunt Magistratus, & Primores Ciuitatis, Academiæ Cracouiensî altrici suæ, plus æquo addicti, & ad eius honorem tuendum

dum iureiurando adacti. Cui nulla re magis officii
 posse, vulgo sibi persuadent, quam Scholis nostris
 Leopoli excitatis. Accedunt crebra Nobilium iur-
 gia, & militares tumultus, quibus sæpè turbata Ci-
 uitas, Scholasticos etiam frustra subueretur; ignara,
 quid inter audaciæ projectæ homines, omni disci-
 plina solutos, & iuuentutem sanctis, seuerisque le-
 gibus adstrictam intersit. Ad extremum Iudæos ip-
 sos à nobis laceffitos, propter innatum odium in
 Religionem, simul pudor cedendi, & metus amit-
 tendi tam commodas sedes, facile perpulit, vt to-
 tius suæ gentis, & prouinciæ viribus ac opibus,
 quæstiosa domicilia defenderent, & prope centum
 aureorum millia, patrocinia mercando prodige-
 rent. Ciuitas enim hæc, cælo salubri, solo vberè,
 loco oportuno sita, & vndique contra Barbaro-
 rum incursiones egregiè munita, omnes ad se
 opulentos institores inuitat; Vnde Turcarum,
 Armenorum, Græcorum, & aliorum conuena-
 rum commertijs frequens, celeberrimum Polo-
 niæ habetur emporium. Huc præterea Nobilitas
 Polonica & Russica confluit, hic inter Magna-
 res, & varios ordines ortæ controuersix componi
 solent; hic ex iure disceptari; hic miles conscribi,
 & expediri ad bellum; hic stipendio numerato di-
 mitti. Itaque his & aliis de causis, Societati la-
 tus semper patuit campus Hæresim, Schisma-
 ta, prauos mores extirpandi: patebitque dein-
 cept latiori, quando iam non inquilinorum more
 in alienis templis, sed in suis pleno iure sedibus,
 pro suo instituto nostri proximorum saluti dabunt
 operam. Nunc paucis percurram quæ hoc anno à
 quinque, vel sex sacerdotibus facta sunt. Totius vi-
 tæ criminibus absoluti yltra quadringentos, pa-
 ciam

cem internam, quam ob assidua conscientia tor-
mina funditus amiserant, & presentem opem
contra inueteratam peccandi consuetudinem, af-
secuti sunt; aliqui religiosæ vitæ se deuouerunt.
Hæresim & Schismata eiurarunt triginta. Faci-
norosi aliquot non obscuræ sortis, qui obstina-
ti sine salutis remedio mori decreuerant, & cum
vita simul salutis iacturam facere, adducti sunt ad
cruciatum libenter subeundos, & vitæ labe la-
chrymis deflendas, Vnus quadraginta infantum
hominum cæde contaminatus, ab immani despe-
ratione, ad infinitam Dei misericordiam, vno è
nostris suatore, plenus fiducia se recepit. Duo spe-
ctris nocturnis exagitati, senserunt quò terror il-
le à Deo præmissus eos inuitaret. Itaque postridie
alter errata sua, alter cum erratis hæresim simul,
magno sensu doloris, apud sacerdotem detestatus
est, & quietem optatam assecutus. Miles Nobilis
eximia corporis, & animi indole, inuitatus à Patre,
promiserat se die quodam solenni, peccata sua a-
pud eum expiaturum, sed cum interuentu sodaliũ,
abiecta confitendi cogitatione, in peruigilio eius
festi commestationi liberius indulisset: noctu
nescio quo æstro percitus, & alienatus à mente,
proripuit se ad fenestram, & ex altiori pergula præ-
cipitem se dedit in viam, lapide stratam, frustra
famulo casum, & impetum illum impediens. In
quo præcipitio plane miraculosè seruatus, ingens
Dei erga se beneficium supplex agnouit, & votis
Deo nuncupatis noxas aperuit, palam contestans,
ob dilatam salutarem expiationem, præsens illud
salutis discrimen se adiisse. Cum sciret in vrbe
pestilentia, & quisque Prælatorum sibi consule-
ret, nostris aliena salus, quam vita fuit antiquior.

Habitæ

Habitæ sunt conciones, datæ aures infectis, adiuri fame extrema laborantes, & apparuit Diuina erga eos tutela, nemine contagione illa sublato. Iubilæum ex vrbe allatum Cracouiam primò, deinde Leopolim, auxit laborem confessionum, quibus continuo ab initio Quadragesimæ, ad ipsas vsque ferias Corporis Domini, vacatum est. Moribundis, & supplicio extremo plectendis, præcipua cura impensa est. Maxime verò in Illustrissimum Ioannem Demetrium Sokkowski, pro eius paterno in Societatem animo, grati esse studuimus, cui & cum valeret, & cum ultimum ægrota- ret, vnus è nostris à concionibus & Confessionibus fuit. Denique sublatum est atrox duellum, quod Magnates quidam, maxime hostili & pertinaci animo, vrgebant inter se, quodque non dubiè multam stragem dedisset, & veluti ruina multos, qui in partibus erant, oppressisset. Cetera, quæ in excursionibus, in doctrina Christiana tradenda, carceribus & hospitalibus crebro visitandis, adiuuandis pauperibus facta sunt, vt peruulgata omittantur.

D O M V S P R O B A -
T I O N I S C R A C O -
V I E N S I S.

SV M V S in hac domo quinquaginta duo Veterani, Sacerdotes quinque, Coadiutores sex, Nouitij sunt triginta tres Scholastici, Coadiutores octo. Admissi hoc anno ad probationem Scholastici sexdecim, Coadiutores sex, Vnius Nouitij probata diutius fuit valetudo, qui post tres quatuorue

quatuorue menses, quibus ob capitis dolorē fere continuum, & oculi ex eo suffusionem, multas ad leuandum morbum, sed frustra adhibuit medicinas; tandem cum ne dimittendus esset timeretur, Christi beneficio, atque B. Stanislai Kostka, cui se impensius commendabat, patrocinio leuatus ex ipso est, magna animi sui voluptate, sponte erumpente per os & nares apostemate horrido, quod tamdiu in capite habebat. Quidam non ignotæ famæ adolescens, cum prius in Collegio nostro Calissiensis, aliquot studuisset annis, Philosophiæque curriculum non sine laude emensus fuisset, missus Cracouiam à parente vt continuaret studia, magno animi desiderio, pluribus iam annis expectatam Societatem nostram, repugnante frustra parente, ingressus est. Accepto hoc nuncio parens, sicut minaces ad nos propterea dedit literas, declarans se fore nobis capitalem semper inimicum: ita etiam grauiores ad ipsum scripsit filium, & teneriorem illius ætatem, & iucundum nec dum maturum obijciens; in ipsoque vno, spes fuisse suas ac totius familiæ suæ euehendæ collocatas asserens, minis etiam appositis, ni suæ pareret voluntati. Verum nihil ille his animo consternatus, ad hæc voces firmus in sua vocatione permansit, mollique sermone, quem talibus respondens literis adhibuit, ita perfregit parentis animum, vt mitiores ad eum deinde dederit literas. Tres Nonitii è peregrinatione quadam reuertentes, forte in quodam oppido inciderunt in temulentum quendam Nobilem, qui equo insidens, atque huc illucque cursitans, bombardam sæpius in eos dirigebat, minacibusque & iniuriosis appetebat verbis, dumque paululum declinassent ad hospita-

le quod erat vicinum nostri, ille postquam satis in nomen nostrum debacchatus fuisset, terribili casu ex equo delapsus, notabile valetudinis suę detrimentum quasi in pœnã sui facti accepit. Exercitia spiritualia domi nostrę fecerunt non pauci sacerdotes externi. Ad eadem miserat Reuerendissimus Cracouiensis Monachum Cisterciensis ordinis, nõ ineruditum, quem è Galliis secum duxerat, cupiens vt concepto in Exercitiis spiritu, Monasteria sui ordinis quę sunt in Polonia reformaret. Eadem quidam vir Nobilis, cupiens de statu vitę suę aliquid certi statuere, non nisi vna hebdomada continuauit. Nam quando ad electionem ventum fuit, propter famulos in ciuitate periculose vulneratos, egredi debuit: ipse nihilominus nõ multo post ad Patrum Franciscanorum Religionem se contulit. Nec defuere qui nostrorum vsi sunt opera, necessitatis tempore, in absolute percipienda. Quidam vir Nobilis à medicis desperatus, postquam eo inductus fuisset vt Confessionem faceret, illa perfecta melius habere cœpit, & omnium spe citius conualuit. Ciuis alter cum grauitè infirmus ad idẽ non posset induci à multis, postea vni è nostris confessus est plenissimè, & non multo post ostensis contritionis suę signis, piè admodum mortuus est. Duo reliquiaria inaurata vtrinque ad Altare sacelli nostri sunt collocata, variisque SS. Reliquijs instructa. Subleuauerunt inopiam huius domus nonnulli subinde amici, missis aliquando elemosynis partim in pecunia, partim in rebus alijs.

RESI-

RESIDENTIA
SANDOMIRIENSIS.

NOVA ista plantatio nondum eas egit radices, ut in altum excrecere potuerit, ideo paucis describam, quæ pro annuis scribi solent. Mansimus hic maiore parte anni Sacerdotes tres, vnus temporalis Coadiutor; sub finem Quadragesimæ propter consentium multitudinem, ex Collegio Iaroslauensi, duo sacerdotes vocati, ad nos iuuantos venerunt. Est is situs Ciuitatis huius, ut ex multis locis, vbi degit Societas, si migrare contingat nostros, per eam oporteat transire. Nostri hic manentes præcipuè occupantur concionando, & Confessiones excipiendo, in Parochiali Ecclesia quæ est Collegio vnita; quamuis ex occasionibus festorum, ad aliquas alias huius Ciuitatis vocantur & ad villas vicinas, & ad funebres conciones. Ad confessiones certis præcipuis festis, fit non paruus concursus, pro numero nostrorum Sacerdotum & externorum, qui sunt in eadem Ecclesia cum Parocho. Non intermittitur etiam visitatio hospitalis. Curatum est ut quidam dissidentes inirent concordiam amicam, præcipuè tamen maritus cum Vxore, quæ cum adultero ab ipso discesserat, & Nobilis quidam, qui grauitè ciuem quendam vulneribus affecerat. Occasione Iubilæi communicati Ecclesiæ Cracouiensis, & ab Episcopo Cracouensi, in hac ciuitate, & circa eam ne Cracouiam irent, impeditis; multæ confessiones generales exceptæ, repetitè item multæ ob defectus commissos. Vnus Iudeus, cum vxore & quinque libe-

ris baptisatus, cuius vxor primo cum filiola, animum & desiderium Catholicis declarauit, & ad Christianos profugit; quã maritus cum duobus secutus est Iudeis, duobus adhuc filijs relictis penes auiam Iudeam. Iudæi vero statim ablegarunt duos istos ad quoddam oppidum, sed Magnifici Domini Capitanei autoritate, parentibus tradere illos sunt coacti. Doctrina Christiana Dominicis diebus à prandio, cœpta est doceri paruo adhuc concursu. Et ciues & Nobiles sunt nobis optimè affecti, maximè propter scholas, quarum maximo desiderio tenentur, vt cito possint haberi. Neque vero defunt, vt ubique, contradictiones. Magnificus Fundator in dies animatur, vt & continuet opus inchoatum, & perficiat. Tradidit iam nobis villam, à se pro dotatione Collegij futuri emptam, gubernandam. Iam & templum à Serenissimo Rege, & loci Ordinario, Parocho id optante, priuilegio est traditum, in quo & vsum Cathedræ concionatoriaræ habemus. Quidam Nobilis famulus Magnifici moriturus, testamento legauit nobis domum suam, & alia quædam, pro vsu fabricæ future, que post obitum eius recepimus. Non defunt hoc initio Eleemosynæ, etsi parux; & in suppellectili templi, pro vsu nostro donata sunt, quæ florenis centum non compararentur. Fundator ad florenos trecentos in argento, & materia pro casulis dedit.

FINIS.